

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Disputatio Prima De Natvra, Cavsis, Et Svbiecto Raptvs, diversisque ejus
speciebus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

spiritus, est prior quantum ad intentionem naturae, sed posterior tempore. Unde si una operatio fiat in tempore alterius, hoc erit contra naturam.

Difinitio violentiæ à forma definitur: *Violentum dicitur cuius principium est extra, nil conferente eo quod vim patitur*, quæ quidem descripſio conformis est doctrina Aristotelis 3. Ethic. cap. 1. his verbis, id violentum iſe videtur, cuius principium est foris nihil prorsus eo conferente, cui vī ſit illata. Ex quo communis difinitio apud Philoſtoſhos orta eſt. *Violentum eſt, quod eſt à principio extrinſico paſſo non conferente vim*, in eandem ſententiam dita.

Communis p̄mōra, & que conatur ad actionem conferente eo, cuī vī affertur. Præterea Aſtoſhos 2. lib. Ethicor. cap. 3.

Violentum lolum vocat & difinit; quod eſt præter naturam, aut præter internum impetum.

Violentia igitur, ut docebat D. Thomas potest eſſe duplex: alia ex parte termini, alia ex parte modi. Sicut lapidi duplicitate potest interfici vis: uno modo, ſi ſuriā proiectatur; alio; ſi velocitas deorum,

Violentia duplex: quām natura ſua postulat ab aliquo jactetur. Et hoc 2. modo docet raptum interfere violentiam homini, quia homo ab extrinſico abſtrahitur, ſive levatur à modo connaturali intelligendi ſcilicet per ſenſibilia ad intelligibilia ascendo.

parte termini, alia ex parte modi. =====

DISPUTATIO PRIMA

DE NATVRA, CAVSIS, ET SVBIECTO RAPTUS, diversisque ejus ſpeciebus.

CAPVT I.

Quid ſit Raptus generatim ſumptus.

Cum Raptus poſſit cauſari à DEO, à demone, & ab aliis principiis; ideo prius oportet examinare, an decurſus aliqua definiſio, ſive ratio communis, in qua conueniant omnes ſpecies raptus.

Raptus ex ſua natura, ut auctor eſt D. Thomas in hoc articulo, violentiam quandam alicui rei ab aliquo exteriori agente illatae denotat, per quam reſ transmutatur à ſua naturali ſive voluntaria inclinacione, at cum inclinatio rei non ſolum includat finem, ſive terminum ad quem reſ ipſa inclinatur, sed etiam modum tendendi in ipsum terminum, ſicut lapis, non ſolum naturaliter inclinatur in centrum, ſed etiam, naturali quodam pondere, & mox ſibi proprio; & à natura inſtitutio tendit in illud. Violentia quoque poſteſt duplicitate interfici alicui rei, aut enim reſ quantum ad finem, ſive terminum violentatur, ut cum lapis ſursum proiectetur, aut quantum ad modum, ut cum velocius quam eis naturalis expoſit, deo ſum proiectetur; oportet igitur in veſtigare in quibus operationibus, & a quibus agentibus anima hanc vim, ſive raptum patiatur.

Potentia anima duplicitate poſt violentia interfiri, di recte & indirecte, uterque modus exponiatur. Scinduntur præterea, quod potentia animæ duplicitate poſſant violentiam pati: Primo dicuntur, ſi omnino à propria operationibus abſtrahantur, qua ratione omnes potentia animæ quantum ad ſuos actus ſimilem poſſant violentiam perpetui, ut patet diſcurrēdo per singulas: nam imprimis extermi ſenſus in raptu non ſolum debilitantur, ſed & omnino alienantur a ſuis operationibus. Idem quoque contingit in potentia animæ inferioribus. Nam ex vehementi animæ intentione, ſive applicatione ad unum actum, impeditur, ac ceſſant operations aliarum potentiarum; nam, ut optimè D. Thomas prima ſecunda q. 77. art. 1. philopatior, idemque docuit ex ſententia D. Aug. ſt. de veritate q. 13. art. 3. & alibi ſepe, cum omne potentie, in una animæ eſſentia radicentur, neceſſe eſt, quod quando animæ intentione ve-

menter ad unius potentia operationem trahitur, reſ trahitur ab operatione aliarum, quia ad quemlibet actum propria intentione requiritur, atque unius animæ non poſſit eſſe niſi una intentione, ſi tota anima in intentione in unum actum feratur, neceſſariò ab aliis operationibus omnino deber abſtrahi, & remitti. Quare ex vehementi imaginatione, ut patet in phreneticis, rationis ſubſtitutio impeditur propter nimiam imaginationis applicacionem, & ut docet Divus Thomas in art. fequenti, ex vehementi paſſione aliquando abſtrahitur homo ab operatione voluntati proprie, & ab uero tamen; & in corpore articuli appetit docuit, voluntatem quando ad aliquid vehementer afficitur, tunc ex hujus amoris violentia hominem ab omnibus aliis operationibus alienat, & tunc voluntas dicitor cauſa raptus, quia ea ei eis inferit hanc vim, ut ab omnibus suis operationibus alienentur, & haec violentia magis accedit ad rationem, generice loquendo, quia potuisse maiorem coactionem patiuntur, dum omnino ab operatione ſibi propria prohibentur, & quanto magis abſtrahuntur, tanto major eſt in eis violentia raptus.

Quād verò potentia ſum inter se propinquiores, magis ſe invicem impeditur, ut docuit D. Thomas de veritate, ubi ſupra, immo non ſolum anima in intentione vehementer tollit aliarum potentiarum operationes, ſive debilitates, ſed in eadem potentia in intentione vehementer circa unum illius potentia actum, impedit operationem in eadem potentia circa alios actus; ut appetit patet in intellectiva potentia, que dum vehementer intendit, etiam acceptionem omnino impeditur pro tunc interfendo de rebus acceptis iudicio, ut latus agentes de prophetia ex mente D. Thomae inferitus ostendimus.

Secundò, animæ potentiae indirecta vim pati dicuntur, cum violentantur quantum ad modum tendendi ſibi connaturalē, & huc ratione afficitur. D. Thomas raptum in cognitione reperit, quia naturale eſt homini, ut per ſenſibilia veritatem cognoscat, unde cum a ſenſibilibus abſtractus veritatem intelligit, tunc cogit in telleſtus quantum ad modum cognoscendi per hoc quod modus naturalis homini à natura inſtitutus eſt.

per sensibilia ad intelligibilia pervenire, ac ut con-
ventus ad sensus liberam habeat cognitionem, &
liberum judicium, & non alter. Abstractus vero
ab illis minime, ita eruditè explicat D. Thomas 2.
Corinth. 12. edizione 1. agens de essentia, & natura
raptus, ubi in quo consistat hæc violentia rationi
illata, his verbis declarat. Sed sciendum, quid modus
naturalis humana cognitionis est, ut cognoscas simul
per vim mentalem, qua est intellectus, & corporalem,
qua est sensus. Es inde est quod homo non habet in co-
gnoscendo liberum judicium intellectus, nisi quando
sensus fuerunt in suo vigore vere dispositi absque alio
quo ligacioni impedimento, alias cum impediuntur,
eriam judicium intellectus impeditur, sicut in dormien-
tibus patet. Tunc homo efficitur extra se secundum co-
gnoscere, quando removetur ab hac naturali disposi-
tione cognitionis, qua est, ut intellectus ab usu sensuum,
& sensibilium rerum abstractus ad aliquam videndum
moreatur. Quod quidem contingit dupliciter, uno mo-
do per defectum virtutis, undecimque talis defectus
contingit, sicut accidit in Phreneticis, & aliis mente
captu, & hac quidem abstractio à sensibus non est ille-
ratio hominis, sed potius depresso, quia virtus eorum
debetatur. Altero modo per virtutem divinam, &
cum propriè dicitur elevatio.

Unde ratio ex duplice principio, ut optimè do-
cuit D. Thomas prim. secunde, q. 33. art. 3, potest
quantum attinet ad præsens propositionem: absolu-
beri, sive rapi, primum ratione intentionis alterius
potentia, sicut quando delectatio vel dolor, aut
amor ita fuerit vehementis, ut ad se omnem animi
intentionem trahat, nam tunc usus rationis tota-
liter impeditur. Et quanto potentia sive actus
potentiarum sunt magis conjuncti, magis le im-
pedient, ut docet D. Tho. de veritate q. 12. art. 9.
ad 4. ubi ponit exemplum de ratione inferiori, &
superiori.

Secundò impeditur usus rationis ratione ali-
cujs magnæ transmutationis corporalis, nam si-
miles perturbationes corporales, auferunt usum ra-
tionis, ut patet in ebris, qui habent usum ratio-
nis ligatum, quia usus rationis requiri debet un-
usum imaginationis, & aliarum viuum sensibili-
rum, qua utuntur organo corporali; & ideo ex
transmutatione corporali usus rationis impedi-
tur, impedito actu virtutis imaginativa, & alia-
rum sensitivarum, & hæc est ratio quare ex lesio-
ne imaginativa, aut alterius sensus interioris, et
iam si exterioris sensus non abstrahantur, usus ra-
tionis ladiatur, ut patet in phreneticis, insanis, &
aliis.

Tertiò, intellectus dicitur vim pati, abstractio-
ne totali à sensibus, ut nuper dictum est. Pati ig-
natur violentiam, secundo & tertio modo, ex dictis
proprium est cognoscitiva potentia. Primum vero
modo commune est omnibus aliis potentias, ut
dictum est.

Ex quo clare infertur primò raptum in quan-
tum adfert vim potentia que raptur, tantum el-
se in vi cognoscitiva, nempe intellectu, aut imagi-
natione, ut docet D. Thomas hic art. 2. & nos la-
tius dicemus inferius.

Secundò infertur, quod in omnibus aliis po-
tentias à voluntate in raptu reperiatur aliud genus
violentie, nempe illam potentiam ita esse vehe-
menter actuatam, ac intentam circa propriam o-
perationem, ut pro tunc non possit obediere vo-
luntati, cum qualibet potentia, apta nata sit vo-
luntati obediens, inquit etiam in voluntate signe
coactionis genus invenies; nam voluntate euca-

propriam actionem vehementer intensa, &
actuata, ita ut omnino extra se fiat sibi ipsi impe-
ranti non potest acquiesce, quod proprium &
connaturale sibi esse sole. Voluntas enim sibi, sic
ut & aliis potentias imperat, quæ licet quoad actus
elicitos cogi non possit, potest tamen quod ad im-
peratos. Ex quo facile intelliges in quolibet raptu
multiplicem in anima potentias repetiti violentia-
m, primis quidem ipsa potentia, que raptur
quæcumque illa sit, ex vehementi circa objectum
actuacione aliquiliter cogitur, sive necessitatur,
quamquam major sit coactio in intellectu, &
voluntate, eo modo quo diximus, quam in aliis po-
tentias. 2. Reperitur etiam violentia in aliis poten-
tias, quæ ad actuacionem vehementem alterius à
propriis operationibus suspenduntur, 3. Venum
potentias cogi dicuntur penes hoc, quod omnes
tunc five ratione suspensionis à suis opera-
tionibus, five ratione intense operationis, ob quam
non possunt voluntari obedire vim patiuntur.

Duo in
quolibet
raptu re-
periuntur.

Denique ex dictis infertur, in quolibet raptu
duo repertiri, nempe intentionem actuacionem po-
tentia illius, quæ ad superiora elevatur, sive ad in-
fima deprimuntur; dico, deprimuntur, quia nunc tem-
po est de raptu generatum sumptu, sive prove-
niat à DEO, sive à diabolo, sive ab infirmitate
corporali, per remissione sive abstractionem alia-
rum potentiarum à suis actibus. Hæc autem
abstractio vel est omnimoda, ut ut potentia in u-
num actum exeat, ut cum sensus exteriores su-
penduntur, aut cum ratio quantum ad vim, &
actum judicandi omnino suspenditur, & tunc di-
citur abstracta, alienata, suspensa, absorpta illius
potentia operatio, aut ipsa potentia, hoc est quæ-
cum ad exercitium propriæ operationis, vel est a-
lienatio imperfecta, nempe, cum potentia non
omnino cessant à suis operationibus, exercent tam
men illas imperfectè, quod duobus modis potest
contingere, vel quia debilitas, & remissio operentur,
sicut sit quando homo non omnino à sensi-
bus alienatus, aliquiliter audierit, aut tenet; vel quia
imperfecte, & defectuosè eas exercent, ut cum
ratio in alienatis à sensibus fert de rebus judicium
imperfectum, sicut contingit in somno, & hæc
imperfectio potentiarum appellatur remissio, de-
bilitatio, sive turbatio potentiæ in suis opera-
tionibus, qui privantur sibi debito, & connatu-
tali modo operandi.

Unde Raptus absolute, ut includit commu-
nem raptuationem, sic potest definiti. Est actua-
tio fortu & vehementis alijs potentia in sua opera-
tione, omnino suscep-
tus, vel debilitatis altarum poten-
tiarum operationibus. Dicitur fortu & vehe-
mentis a sumptu.
Quatuor, quia talis debet esse operatio contingens
in raptu, ut ad se omnem anima intentionem, vel
saltrem majorem patet trahat, ita ut ea ea po-
tentia haec anima intentione privata, vel renul-
admodum participantes statim à suis operationi-
bus cessante cogantur, vel eas debilianter, & imper-
fectè exerceant. Hæc autem raptus generatum
sumptu definitio continet sub eis omnes raptus
species, nempe raptum divinum, qui à DEO cau-
satur, & illum qui à diabolo, a quo eum, qui à
propria intentione, vel iniuritate procedit; de
Duae sunt
quisque species difficiemus. Sed prius advertas
principia
divinitati-
Eustasis nuncupatur. Raptus specie è lompus im-
portat violentiam, qua quis à DEO elevatus, ac
quaquam extra se constitutas, ad divina raptur. Eustasis vero
iota.

tanum abstractionem à sensibus importat, cùm quis puxa propriam inclinationem ad divina suspenditur; unde raptus divinus genericè acceptus tanum elevationem ad superna cum alienatione à sensibus includit, sive ista elevatio sit violenta, & contra propriam inclinationem, sive iuxta illam. De his speciebus raptus divini inferius copiosus agemus. Prius tamen oportet de causis raptus generali sumptu breviter distinere.

C A P V T II.

De causis efficientibus Raptum; & primò de Raptu à dæmonie causato.

Divus Thomas quinque enumerat causas efficiētes Raptum, si loquamur de raptu generali sumptu, prout dicit abstractionem à sensibus. Aliae sunt extrinsecæ, quales sunt dæmon, ægritudo, & DEUS ipse, de quibus D. Thomas hoc art. 1. Aliae intrinsecæ, que reducuntur ad duo principia; nempe ad amorem, & ad animæ intentionem. De amore ecstasim causante D. Thomas art. 2. & Cajetan. hic art. 1. De raptu vero ab intentione animæ proveniente egit D. Tho. q. 17. art. 3. & de veritate, q. 12. art. 3. in corpore. & q. 1. art. 1. ad argumenta.

Dæmonis virtute posse fieri, ut anima à sensibus omnino abstrahatur, experientia ipsa constat in arreptiis; qua vero ratione diabolus possit hunc raptum, sive ecstasim efficere non est difficile investigare. Potest enim diabolus ligare, vel solvere exteriore sensu, idque duobus modis. Prior est quando illos trahentes obstruit, quibus à cerebro spiritus sensitivi ad exteriore sensu detinuntur, velut contingit in somnianibus. Posterior vero quando eodem spiritu sensitivo ab exteriore sensibus, ad interni sensus organa attrahit, ibique retinet ne ad internum sensuum organa queant descendere.

Hoc autem manifesta ratione probatur: quia dæmon potest ita vehementer applicare imaginationem alicui objecto, ut ex hac nimia, & vehementi applicatione impediatur, & obstruantur via, per quam spiritus sensitivi ad exteriore sensu penetrant. Igitur potest causare raptum, ac sensuum exteriorum functiones ita suspendere, ut corpus vivum cadaveris mortui, & immobilis species præ se ferre videatur.

Secundo, quia multæ res naturales, ut docet D. Thomas q. 13. de veritate, habent naturales virtutes evocandi mentem à sensibus, ut herbae, vel lapides, in quantum obstupefaciunt sensus, poterit igitur dæmon facile his pro voluntate uti.

Tertio, quod raptus non excedat virtutes diaboli, facile probatur ex sagarum, & magorum ecclasi: qui cum in uno loco maneat soporatus, variis tamen in locis se fuisse, & varia viduisse, & peragiisse, decepti sapienti arbitrantur, ut refert Olaus lib. 3. disquis. mag. fol. 102. de septentrionalis Regni descriptione ca. 18. his verbis: Si quis peregrinus cupias de suorum conditione certi quid cognoscere, prestant, ut intra viginti quatuor horarum spatiū recessat, quid cum illis agatur, vel si trecenti militari bus absens: hoc modo. Incantator postquam usitatæ ceremoniæ deos suos compellavit, subito collabitur, & examinatur, quasi extinctio illo revera excedat à corpore anima. Negre enim, aut spiritus in eo reliques esse, aut restare cum vita sensus aliquis, aut motus vide-

tur, sed ut adhuc semper aliqui oportet, qui projectum, & examine corpus custodian, quod cùm non sit, demones illud abripunt. Hæc ille.

Demum quarto probatur, quia in naturalibus eadem facultate, & vi, quæ Angelus bonus etiam & dæmon præditus est, quare idem poterit p̄f. state ac bonus Angelus; sicut ergo potest Angelus alienare homines à sensibus, ac his alienatis futura revelare, sic & dæmon id ipsum efficere poterit. Unde cùm dæmon, ut egegi docet D. Thom. prima pars q. 11. art. 3. operari possit in hominis imaginatione, & phantasia, non quidem imprimendo novas formas rerum; sed potius per motum localem immutando spiritus, & humores, & formas in organis sensibilibus conservatas. Potest quoque raptum facere, seu alienationem à sensibus, ut exp̄s docuit idem D. Thom. art. 1. ibijus quæst.

Ex quo infero cum D. August. lib. 12. de Genesi ad literam cap. 19. quod eum malus spiritus aliquis atripit, aut dæmoniacos facit, aut arreptitos, aut falsos prophetas, nam quando dæmon corpus humanum possideret, & omnino ejus mentem perturbat, dæmoniacos facit; si vero, mente impedita hominem à sensibus alienatum aliqua efficaciter dividere, arreptitos facit, & furiosos, sive hoc contingat illa visione, sive spectro in phantasia representato, ita ut dæmon hominis lingua ad novum utatur, ad proferendum quidquid velit, sive cau- fandi visionem in imaginatione, & ea facit, ut arreptitus furore concitus plura proferat, sive hoc, sive illo sermonis idioma. De his Chrysost. b̄mil. 29. super 1. Cor. 12. loquitur, dum, inquit, vatis proprium est mente commoveri, & necessarium compelli, & trahi tanquam furoris percitum, &c. ut plenus de propheta differentes dicemus. Si autem hoc modo dæmonis operationes in imaginatione cauulentur, ita ut mens arreptitum percipiat, nisi ea, quæ dæmon per locutionem voluerit ei ex illis visionibus manifestari, tunc prodeunt falsi Prophetæ, sive quod falsa prædicent, sive quod vera, sed non ultra dæmonis intelligentiam inspirantur eam, quasi fovent vera futura, quæ prænuntiari solius DEI est.

Dices, dæmon non potest applicare mentem obiectum ad intelligendum, nisi cum vehementi attentione, cùm non possit in ipsam mentem immediatè agere, immò nec in phantasmam nisi applicando obiectum seu phantasmata.

Respondeatur dæmonem non posse per vehementem quidem applicationem intellectus ecclasiæ causare. Potest tamen in sensibus internis id efficere dupliciter. Primo per nimiam applicationem imaginationis, ad aliquid objectum; nam si homo ex propria intentione, ut inferius dicemus, potest naturaliter seipsum vehementer applicare, ita ut à sensibus omnino abstrahatur, cur dæmon id non poterit efficere? 2. & maximè hanc ecclasiæ potest causare per obstructionem viarum, qua impedit ne spiritus animales à cerebro ad sensus descendant, & sic sensus manent quasi lopiti, & tunc illa ecclasiæ magis contingit per modum somni, quam per proprium raptum.

CAPUT

CAPUT III.

De Raptu ex propria intentione.

Duplex
raptus ex
propria
inten-
tione,
ne species,

Ex propria intentione diximus ex mente Divi Thomae articulo 1. hujus questionis, raptum etiam cauſati, quod coniungere potest dupli- ter. Primum, per naturalem vim, & applica- tionem voluntariam circa objectum aliquod na- turalis. Secundum potest intelligi, an ex pro- pria intentione ita possit, ut quis vehementer ap- plicare divinæ contemplationi, ut ad hujus- modi mentis vehementer applicationem sequatur alienatio a tenuibus.

Prima conclusio: Certum est, ecclasi posse cauſari, voluntaria, & vehementi applicatione voluntatis circa divinum amorem. Ita exprefſe docet Divus Thomas hic articulo secundo, & de ipso Angelico Doctore docet Cajetanus articulo primo hujus questionis, quod tam familiaris erat D. Thomas ecclasi, ut quasi ad nutum illam habuisse videatur. Idem quoque refertur in hi- storia sancti Francisci de beato Egidio sancti Francisci discipulo, qui audi a hac voce Para- diſus statim mentis excessum patiebatur. Idem quod de ecclasi, de raptu, qui in potentia cognoscitiva sedem habet, cendiendum existimò, nam ut ex dicendis infra confitabit, nulla est contemplationis species, quæ non possit raptum efficiere. Unde potest alii ut ita familiaris a liqua contemplatio (loquor de contemplatione cauſante Raptum) ut veritatur in confusuedi- nem, & quotidianum fere ulum, nec video ullum inveniri in hoc implicatione, aut diffi- cultatem, nam si ex nimia applicatione ima- ginativa, aut intellectu poenitie naturaliter alienatio a sensibus in multis Philoſophis confe- quebatur, ut statim dicemus, cur id fieri ne- gabimus, vehementi amore, divinis illustrationi- bus accessitibus.

Hanc quoque sententiam Richardus sancti Vi- cotoris libro 4. de contemplatione capite 23. eruditè tradit atque confirmat dicens: Eorum autem, qui suis contemplationis supra seipsum ducuntur, & usque ad mentis excessum rapiuntur, alij hoc expe- ciant, & accipiunt usque adhuc ex sola vocante gratia, alij vero ut hoc possint sibi comparant (cum dantur gratia tamen cooperatione) ex magna animi induc- tione, quasi stra; & illi quidem hoc donum quasi fortuitum fortuiti, isti vero iam velut ex virtute possident, alij quasi Quasi fortuitum cuique est illud, quod quando voluntaria vult, vel prout vult nullo modo potest. Velut for- tur, & quietum rigitur hoc habent, qui in hoc nihil ex pro- priam illi, prælia industria valent, sed solam vocantis gratia borum expectant. Nam vero velut ex virtute ejusmo- de gratia effectu abesse dicendi sunt, quæ magna jam parte id possunt cum volunt. Et infra in fine capituli. Hoc solam inter utriusque actum quantum ad mysticam traditionem differt, quod una ex sola Domini vocatione, alter ex propria deliberatione ad secretum illud divina revelationis alloquium sub- intrabat.

Fecit idem Iacob aliorum verborum tenore re- petti libro quinto de contemplatione, capite quarto his verbis: Supra industria itaque non autem fu- pra naturam videtur esse, per aeris iter habere; supra industria itaque sua metas contemplativa anima a- scendit, quando divina dignatio arcanorum suo- rum manifestatione, & quasi alarum strarum ex-

petitione, vel sublevatione in illud supereminentis scientia fastigium eam attollit, quod nulla unquam sua industria ire posse. Sed illa mentis sublevatio huma- na prouersus naturam (ut videtur) medium transcendent, ad quam Prophetæ suspiravit cum dixit: *Quis mihi dabit pennas sicut columba, & volabo, & re- quiescam.* In idem respicit quod DEVS per Iesum promisit: *Qui confidunt in Domino, mutabunt fortitudinem, assumptum pennas ut aquila.* Supra humanam naturam est procul dubio pennas habere, & pro voluntatis arbitrio ad alta volare. Quid est au- tem pennas quasi contra naturam accipere, nisi ma- ram quandam contemplandi efficaciam ex virtute posse, quo posis cum volueris in secretiori sci- entia ardua, & omnib[us] industrie myria per- spicacia tua pennas penetrare?

Præterea capite 6. ejusdem libri docet majorem esse quantum ad meritum, elevationem mentis in raptu, qua favente grata ex propria intentione, & intentione coniungit, quam illa, quæ sur- git ex sola inspiratione divina. Ecce capite 7. pro- bat animam Iepè ex astuanti DEI desiderio ad divina rapi.

Existimo tamen in simili ecclasi vel raptu pre- querenter non fieri omnimodam a sensibus aliena- tionem, sed imperfectam tantum, ac hujus- modi raptum sive ecclasi sive propriis intentione provenientem, malum differt a raptu sive ec- clasi a DEO divinitatis causa; tam in modo, tam in plenitudine amoris, & lucis, aliorumve effectuum supernaturalium, quia isti qui a DEO procedunt, quasi instanti contingent, neque Iepè in nostra est potestate eis resistere; que vero a propriis procedunt intentione, paulatim cauſatur, ac in initio facilis est resistencia: Quare et op- timè notavit Richardus lib. 4. de contemplat. ubi supra, Raptus alius est fortuitus, alijs quasi vo- luntarius.

Secunda Conclusio: Ecclasi sive Raptus cauſari etiam possunt ex vi naturalis contemplationis, et iansi si per solam speculationem sine ullo affectu. Hanc intentionem tenent omnes fecit Authoris, qui de Raptu & ecclasi scripserunt. Cajetanus, ubi infra, Gerlon, Marsilius Ficinus libro 13. de immor- talitate anime, quod multis antiquorum Philoſophorum exemplis comprobatur. De Trimegi, Admirans, Socrate, & Platone fettur in contemplatione dis hoc rerum divinarum solitos fuisse a sensibus alienari. compre- Carnades Philosopher tanta ad id quod conce- batur ex parte intentione cerebrum, ut ad mensam sedens exempli non ebum, non porum sumebat, neque sumptum ori inferre meminerat, nisi Melitta ejus conjux apprehensa leviter ejus dextera ad obsequium ne- glecti corporis movisset. De quo Valerius hac re- citans dixit, ipsum solum anima vixisse, corpore autem fuisse circumdatum, tanquam re inutili, & extranea. Gerlon de monte contemplationis cap. 31. de Archimedede Philosopher, & aliis ita scri- bit: Talem similiter modum raptus percipiunt sep- studeotes ipsi aliquid subtiliter atque compilare molentes. Pictores suo modo sacrae confieverunt, sicut ego teneo; alioquin opifices subtilium, positi in imaginationibus fortibus. Recitatique de Philosopher quodam nomine Archimedes excellenti geometro, qui imaginatiter deliberauit facere ingenia subtilia ad bellandum, & defendendas, invadendas, civitates. Unde accidit ci- vitatem quam imbutum ab dicto Philosopher ab nimis debellari: Princeps autem exercitus præcepit ne ante- dictus Philosopher occideretur. Sed a casu quida eundem suarum figurarum protraherent secundum scientiam geometriae.

Thom. a Iesu Oper. Tom. II.

11

76

Reperit, quae sive ita ab eo quo nomine appellaretur. Ipse vero tam fixe suaram figuram formationibus internum extitit, ut quid si iste interrogans diceret, penitus ignoraret, nisi quod insinuabat eudem, quod se non impediret, nihil aliud respondens, unde idcirco vitam perdidit. Ecce quam fortis erat media-tio, ut ob eius vigorosissimam civitatis sue expugnationem non perciperet, atque nec inimicum quidem agnoscitatem occidentem.

Platonis de seipso testimo-nium.

Præterea sic Platonem de seipso narrasse testatur Anctor operis de divina scientia secundum Aegyptios lib. 1. cap. 4. Ego sepius animo contemplans relicto corpore visus sum perfrui summo bono cum voluptate incredibili. Quare hec quodammodo atroxius, agnoscens me esse partem quandam superioris mundi, atque adeptum sentiens vita immortalitatem, subluce maxima, qua neque oratione exprimi potest, neque auribus percipi, neque cogitatione comprehenditur, tandem vero hac contemplatione descessus intellectus, recidit inphantasiā, tunc illa luce & deficiente factus sum tristior.

Tale quidam &c. initio Pimandtilegitur de Mercurio Trismegisto, qui in contemplatione naturæ, sponitis iam corporis sensibus, à divina mente raptus se ait, & de his quae scire optabat ab eadem institutum. Socratem etiam commemorat Alcibiades in convivio, aliquando uno gradu diem, & noctem usque ad solis exortum stetisse in medio exercitu cogitabundum. Cum igitur has à sensibus abstractiones miraculo accidisse non sit verisimile: concedendum est posse facultatem naturæ ecclasticum dari, & in hac operatione videatur esse Ficinus libro 13. de immortalitate animorum capitulo decimo quarto. Ubi allerit hoc unum, esse ex argumentis, quibus animæ rationalis à corpore solutio, atque immortalitas comprobatur.

Ratione enarrat probatur, quia anima totam suam vim, & attentionem ad inferiores actus retrahente, tunc tota virtus naturalis ejus ita circa eos intenditur, ut externis sensibus non attendat, nec spiritus ad sentiendum necessarios illis minister, quia virtus animæ est finita, & ideo absorbita vehementer in superioribus, ac internis ora intenta actionibus, non potest simul ad inferiores, & externas descendere, & attendere.

Quod confirmari quoque potest ex historia cuiusdam fæcere, de quo refert August. 14. de Civitate Dei cap. 24. quod ad natum suum rapiebat, ita ut quævis non omnino privaretur sensuōne externa, vix tamen aliquid sentiebat. Verba Augustini audimus.

Iam illud multo est incredibilis, quod plerique fratres memoria recentissima experti sunt. Presbyter fuit quidam nomine Calanus in Parochia Calanensis Ecclesiæ, qui quando cœplacbat (rogobatur autem, ut hoc sacerdot ab eis, quem mirabilem coram scire cupiebat) ad imitatas quæsi lamentantur cuiuslibet hominis voces, ita se auferebat à sensibus & jacebat simillima mortuo, ut non solùm vellicante, atque pungente nanius sentiret, sed aliquando etiam signe ureceretur ad morte sine ullo doloris sensu, nisi postmodum ex vulnera. Non autem obnito, sed non sentiendo, non movere corpus eo probabatur, quod tanquam in defuncto nullus inveniebar. anhelitus hominum tamen voces si clarus loquerentur, tanquam de longinquæ se audire postea referebat. Hæc Augustinus, qui lib. 12. super Genesim ad litteram idem fecit repetit.

Ex quibus inferunt Martinum del Rio ^{littera} disquisit. Magie. quest. 25. manifeste fuisse deceptum, in eo quod afferit non esse possibilem talē abstractionem à sensibus naturaliter fieri posse, nisi operatione divina, aut præstigio dæmonis; ex ductus ratione, quia tanta animi attentione, & elevatio non videtur esse in potestate nostra, ut omnes experimus, cum contrarium doceant Divus Augustinus ubi supra. D. Thomas questione 175. articulo 1. & 2. categorice Autores superioris adducti; nec facile debentis raptus naturales dæmonis operationi adscribi, quia licet non sit dubium dæmones possit hactenus sensus ligare, ut superius diximus, tamen ubi non confitit expressè, vel non apparent signa, vel effectus operationis dæmoniacæ, non sit illi adscendens similis effectus.

Neque facile invenies ullam implicationem in ista naturali, & vehementi applicatione, quia istud genus raptus naturalis raptum potest dependere ex dispositione phantasie, & ex consuetudine, aut delectatione, quam ultra speculatio, sive meditatio secum affert; quare interduta talis potest esse dispositione phantasie, tantaque consuerudo cum delectatione conjuncta, ut eo ipso quo quis voluntarie applicatur ad considerandum, vel meditandum, ab ipsis objectis ita vehementer trahatur, ut gradatim procedat usque ad ecclasticum sive raptum.

In contemplatione vero vehementi, quando anima, propria intentione, & industria exitate ponitur, tunc non est dubium, quia hoc sit divina cooperante inspiratione, ut superior ex Richardo docuimus.

C A P V T IV.

Qua ratione ab aegritudine causatur Raptus.

Intra alias causas Raptus D. Thomas hoc articulo i. enumerat ægreditur, ex qua in p. 12. primum procedere docuerunt D. Thomas, Jam dicit articulo, & prima parte questione IIII. articulo 3. in corpore, & de veritate questione 13. articulo 1. & D. Augustinus libro 12. super Genesim ad litteram cap. 12. 21. & 23. exprestè docuit, communis querenda experientia medicorum. Nam in Epilepsie ac phreneticis ita sensus ratione ægreditur sensuē, ut in eis organum tactus immobilitari, seu suo vigore orbatum esse videatur.

Caput vero à quia in Phreneticis, aut foliis, raptus proveniat, docet Augustinus ubi supra capite 21. dicunt: Nam phreneticis non dormiendo patiis perturbatis habent sentientias in capite, ut talia videant qualia somniantes vident. Cum ergo illud sit non dormiendo, hoc autem dormiendo, non tamenea, que videntur ex alio genere sunt quæ ex natura spiritus (id est, imaginationis) de quo, vel in quo sunt similitudines corporum.

Divus vero Thomas loco citato 1. partem candem fecit causam demonstravit. Tanta, inquit, potest esse commotio spiritum, & humorum, quod hujusmodi apparitiones etiam vigilantes faciunt, sicut patet in Phreneticis, & in aliis hujusmodi.

Ubi

Ubi Cajetanus prudenter advertit apparitionem imaginariam, quae frequentius in Raptu contingit, ex tribus posse provenire causis: feliciter ex voluntate imaginantis, ex commotione naturae sanz, vel agra, & ex commotione ab extrinseca causa, scilicet ab Angelo; interdum ex prima, interdum ex secunda, ita interdum ex tercia provenit.

Aegrundo autem dupliciter potest causare Raptum, aliquando hominem raptus absque alienatione à sensibus, ut explicat docuit D. Augustinus dicto cap. 12. Cum autem, ait, aliquis vi morbi, ut in phreneticis, & per sebrem accidere solet, ita corporalium rerum in spiritu exprimuntur imagines, tanquam ipsi corpori sensibus corpora presententur, manente tamen etiam in sensibus corpora intentione, sic tunc videntur, que in spiritu sunt imagines corporum, quemadmodum corpora ipsa per corpus: ita ut simul cernatur, & homo aliquis prasens oculis, & absens alius spiritu tanquam oculis. Quam lentitatem docuit etiam D. Thomas dicto art. 3. & ibi Cajetanus his verbis: Rursus, quia commotio & apparitus iste dilecti poterit se habere ad sensus exteriores, quia scilicet quandoque retrahit ab eis, & quandoque non, ideo ad pleniorum doctrinam apposuit D. Thomas, et in spiritu quandoque comitantibus sensibus, quandoque autem cum alienatione à corporeis sensibus; aliquando vero aegritudo alienacionem cauila à sensibus, ut experientia doceat, & tradit D. Thomas de veritate, quest. 10. art. 9. in corpore.

Quae quidem doctrina communis est medicorum, imo experientia ipsa comprobatur, multos sanè videmus phreni de laboraneis, qui clausi oculis dehinc loquuntur de visionibus imaginariis. Præterea etiam multos conspicimus eodem morbo affectos, præpeditis oculi vide, re se quam plurima affirmantes; ac demum alios, qui apertis oculis, quæ adiunt omnia cernere, ac præterea visio solus phantasiæ, aliquid quod non adest, putare te certo videre, imo etiam apertis oculis nihil videre, imaginatione ipsa interioris errante circa spectabilia, nullum erandi principium ab oculis accipiens, ut optime docuit Valles libro 1. controversiarum capite 13. qui addit: quod oculo purissimo existente, curtales reddantur imagines, quales res se sunt, affectionem tamen non sentiente anima, perinde tunc hominem se habere ac si esset et tempore cœcus; unde mens cum ab his, qua oculum homini negreduntur omnino est aliena, res alias fingere, ut faciunt dormentes, & cœci, qui delirant, quare potest errare imaginandi vis circa visibilita. etiam si proprium cernendi instrumentum non patitur.

Ex quibus coniicio non esse de essentia raptus, à sensibus alienati, nam arreptui, & phrenetici vident, tangunt, & loquuntur, sed quod ita sint à sensibus abstracti, & averti, ut illos, & exercitio perfecte careant; quamvis ipsi sensus illæsi permaneant; phrenetici enim sicut vi sentiendi externa, vitium in imaginatione patiuntur, sicut & ali sensibus exteris, ratio, & imaginatio minimè lœdantur, inter hos autem non parum discriminis veratur; nam illi ex phreni ide, vel ex aliqua aegritudine imaginationis vi laeta non possunt habere perfectum judicium circa operationes sensuum exteriorum, nec possunt habere eum perfectum omnium sensuum, ita enim sunt rapti

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

& avocati ab infirmitate, sive à nimia imaginationis apprehensione, ut vix possint discernere objecta sensuum exteriorum, & sic decipiuntur, nam ut docet D. Thomas primæ parte, questione 84. articulo 8. Judicium ut perfec-
tum sit debet reduci & resolvi ad sensus exteri-
ores, hi vero cum habeant mentem saram, ac
imaginationem illasam, facile judicant se habere
sensus exteros latos, ut optime docuit Valles.
lib. 5. controversialib. supra.

Ex vehementi quoque corporis dolore simili, les etiam raptus cauila solent. Solet enim aliquando doloris vehementia hominem ita à sensibus vehementibus eripere, ut ferè nihil sensibus percipiat, tamen corporis Hanc sententiam confirmat Augustinus libro 12. ratiō dō-
sper Genesim capite 17. exemplo ejusdam pte. toris et. ax-
ri, quicquam dolorem acerrimum patet, ejus-
sari pos-
labat vehementer cum jactatione membrorum mente sunt,
sanissima, sicut in crucifixis corporalium doloru-
m fieri solet. Deinde, inquit, inter voces suas
abripiebatur ab omnibus sensibus, & facebat paten-
tibus oculis neminem circumstantium videns, ad nul-
lam relitationem se novens: Post aliquantulum
evigilans, nec iam dolens, quem viderat indica-
bat. Haec Augustinus. Aliquando etiam cruciatus,
& dolores ita hominem vehementer tortu-
re solent, ut omnino à sensibus abstractus,
nihil omnino mente percipiens quasi mortuus illo tempore quo affectio ista, sive paroxysmus dura-
rat, permaneat: aliquando vero animo non
tam corporis dolore, quam spirituali pena,
ira interior afficitur, ut ex vehementia penae
à sensibus avertatur: hanc vero raptus speciem
non tam ab aegritudine, sive dolore naturali,
quam ab ipso DEO immediatè causati solere,
fuisseque in beatissima Virgine hojusmodi ecsta-
sim, ac quandoque in aliis purissimis animabus
inferius demonstrabimus.

Nec dubium videtur similes raptus posse cau-
sari ex vehementia aliarum passionum, ut ex a-
more etiam turpi, exigenti tristitia, ac praesi-
cipue ex melancholia, nec mirum; nam cum
hujusmodi ecstasis ex corporali aegritudine pro-
venire soleat, passiones autem animi aegritudines sunt, & morbi quibus animus afficitur,
non mirum si cum vehementes sunt, hominem extra seculum aliquando abducant; quare nomi-
ne infirmitatis intelligi debet quilibet defectus
corporalis virtutis, qualis est transmutatio cor-
poralis, que impedit debitum usum imaginatio-
nis, que frequenter sequitur ex vehementioribus
passionibus, amoris, doloris, delectationis, & a-
liarum similius.

C A P V T . V .

Raptus
divinus à
solo Deo
procedere
posest.

Conclusio est certa, divinum scilicet Raptum.
Ad solo DEO posse causari; quam docet D. Vid. nos.
Thomas 2. 2. questione 175. articulo 1. & de veri-
tate quest. 13. art. 1. quam probat ea ratione; quia
raptus est mentis humanæ elevatio ab eo, quod
est secundum ipsum naturam in id, quod supra na-
turam vi superioris naturæ facta; propria autem
hominis, in quantum homo, operatio, est
intelligere mediante imaginatione, & sensu, & lib. 7.
operatio enim ejus, quæ solis intellectuali-
bus inhaet, omnibus inferioribus præter-
missa.

mitie non est ejus in quantum est homo : sed in quantum in eo aliquid divinum existit ; tunc igitur à naturali modo sive cognitionis transmutatur , quando à sensibus abstractus aliqua præter sensum inspicit : sed talis abstractio à sensibus, cum elevatione ad divina intuenda non potest fieri nisi virtute divina, igitur causa raptus est ipse DEUS.

Praeterea confirmatur, quia ex sententia D. Augustini lib. 10 de Trinitate cap. 4, ad actum cuiuslibet cognoscientis potius requiritur intentio. Quare potentia sensitiva & intellectiva in homine se invicem impediunt, unde quanto potentia sensitiva magis adhaeret suo objecto, tanto magis remissus est in intellectus circa intelligibilia, ejusq; puritas magis inclinatur per sensibilia, quibus indiget ad suam operationem , igitur necessariò superiores potentiae, ut percipient divina, elevande sunt, & abstrahendae ab ulo . & exercitio inferiorum ; nam anima , quo magis à corporalibus abstrahitur, eo aptior redditur ad percipienda divina.

Pro maiore vero hujus conclusionis explicatione notandum est ex D. Thoma quest. 171. art. 1. ad tertium , in raptu duo reperiuntur. Alterum est, quod intentio mentis eleverat ad percipiendum divina. Alterum est, quod percipiat ipsa divina, hæc autem eleverat, ut idem D. Thomas qu. 172. art. 4. probat, requiritur quod sit maxima divinorum contemplatio, maxima vero potentia elevatio ad percipienda divina in duabus consistit. Primo in aversione à sensibus. Hi enim distrahit, atq; impedit quierant ac vehementem contemplationem. Secundo in vehementi actuacione, sive attentione ad objectum à DEO revelatum, ex qua quidem applicatione, sive actuacione procedit, ut homo à sensibus eleverat, ut Auctor est D. Thomas de veritate quest. 13. art. 1. in corpore. Nam in raptu ponitimum quod DEUS operatur, est potentiam elevere, ac eam circa divinorum cognitionem ita actuare, ut ad eam per naturalem sequelam consequatur à sensibus aversio , sive abstractio, neque enim multiplicanda sit absque necessitate miracula , quare non oportet animali virtutem excogitare , ut anima à sensibus abstrahatur ; nam cum virtus anima sit finita , ut supra diximus , pars superiori animæ vehementer circa aliquod objectum applicata, ad inferiores vires animæ intentio derivati nequit.

Hanc sententiam expressè docet D. Thomas de veritate quest. 12. art. 9. in corpore, & 2. 2. q. 173. art. 3. ubi docet alienationem à sensibus in Propheterum raptibus provenire , vel per aliquam causam naturalem, sicut per somnum, vel animalem , nempe ex nimia attentione ad intellectuabilem, vel imaginabilem, & insolutione ad secundum doceat in Prophetis, propter vehementiam intentionis sequi alienationem à sensibus; quod quidem aperte provenit ex finita animæ virtute, quæ in una parte vehementer intensa , in aliis necessario debet esse remissa , ut idem Angelicus Doctor ex mente Divi Augustini agens de raptu Divi Pauli docuit secunda secunda, questione 175. articulo 3. Et latius de veritate, questione 13. articulo 3. in corpore.

Causa, quare in raptu se qui soleat

Oportet autem naturalem assignare causam, ex qua in raptu sequatur à sensibus alienatio. D. Augustinus libro duodecimo in Genesim capite decimo nono. ex alienatione in somno contingere in-

fert eam , quæ in raptu solet evenire , hitver à sensu debet , qua non per sensum corpori si nuntiantur; exprimunt non discernat, utrum corpora sine , an similitudines corporum; quod aliquando à corpore , aliquando à spiritu procedit ; à corpore quidem naturali visitudine, ut sunt visa somniantium; dormire quippe à corpore est humanus : à spiritu vero sicut omnino jam, atque integrum corpore in alienationem raptuntur, ne ut penitus avertantur à sensibus corpori , nil percipi omnino sentient. Et infra à capite 20. prolequuntur dicens: Sed cum à corpore causa est, ut talia visucentur, neque enim habet tam vim, ut formet aliquid spiritualis, sed sopor, aut perturbatio , aut etiam intercluso immere intentione a vertebra, qua diriguntur sentiendi motus. Et infra: Detinientibus quippe in cerebro conspicitur via sentientia , qua intentionem ad oculos dicit, ideoque ipsa intentione in aliud aversa, cernit visa somniorum tamquam species corporales adspicit, ut sibi dormiens vigilare videatur. & non similia corporibus, sed ipsa corpora sentiuntur putent. Itaq; Augustinus alienationem à sensibus in raptu sive ecstasy contingentem provenire docet, quod consopitis viis, per quas intentio animæ derivatur ad sensus exteriores, per quam intentionem sentienti vis eis communicatur, eo ipso vii sentiendi amittant, nec possunt percipere eo tempore sua objecta.

Augustinus vero non explicat modum, aut causam quare ista via intercludatur, aut conlopatur, quæ ut clarius intelligantur,

Notandum daxi, quod cum anima det esse essentiale comppositum, & ab ea tota ejus virtus emanat, & sicut sensus etiam omnes positiones ab ea pendent in operando; nam post receptionem specierum emissarum ab objectis, necessaria est aliqua virtus & activitas ab ipsa derivata, ut sensus seu potentia materiale valeant sentientes elicere , quia cum anima sit eminentia sensitiva , illiusque functiones exerceat in compagno , quidquid anima sensitiva praefat, necessaria est , quod rationalis praefat ; & quemadmodum intelligentia medio celorum motu causat in aliis xum celestem in propinquiora elementa , ut inde ad concretas operationes inferiorum descendat , ac derivatur ; eodem fere modo anima rationalis per applicationem sua virtutis , necessaria est , quod communiceat suam virtutem , & influat potentiam superioribus , qui inde ad inferiores derivatur , & eorum operationibus deserbit. Hæc autem virtus, sive influxus animæ alio nomine dicitur anima intentionis.

Unde sit in his , qui raptum , aut ecclasiam patiuntur , qui (cum anima virtus sive intentio sit limitata , & tamen ad aliquam operationem potentiae superioris sit omnino applicata) nil sensibus percipiunt, quævis ipsis sint applicata sensibilitas , ex eo solùm quod præcipuis , & excellentes operibus occupata anima nequeat minoribus providere.

Virtus autem ad hujusmodi sensationes requiri præter ipsius animæ intentionem , & applicationem , nihil est aliud , quam spiritus quidam animales, qui è cerebro ad omnia instrumenta sensuum derivantur per quasdam vias & meatus , ipsaque instrumenta aptant , & disponunt , atque ad ipsorum operationes immediatè deleruntur ,

In quantum aptant instrumenta sensuum, ut
commodè percipient, ac retincent species sensibiles, quas intelligens speculator. Hi autem
spiritus animales sunt, & producentur in ce-
rebro ex spiritibus vitalibus subtilioribus ascen-
denibus ad caput, qui etiam si calidissimi
sunt, ad ipsius cerebri frigiditatem aliquantum
repariuntur, & agitantur, ac ibi rare-
facti sunt subtiliores, & ad perfectissimas o-
perationes aptiores, quibus deficientibus, o-
mnis sensiva operatio deficit. Unde cum in
rapto clausa sunt vite, sive meatus, ex eo quod
intentio animi alibi sit applicata, que per illa
itineria, & vias ad sensu soliter derivari, con-
sequens est, ut neque etiam spiritus animales
conspiciat his itineribus possint descendere ad vi-
vificandos sensus externos. Intentio enim ani-
mæ, ut bene notavit Augustinus, est, per
se dirigitur sentiendi motus, id est, spi-
ritus animales derivati à cerebro ad sensus.

Raptus
divinus in quo con-
sistat.

Unde raptus divinus est ille mentis excessus, quo homo per violentiam quamdam à sensibus
avellitur, & ad divinorum inspectionem, &
amorem elevatur. Hac autem violentia, qua
anima à suis sensibus corporis alienatur, & qua-
si à corpore lejungitur, plena est amoris, at-
que formidinis, quare opus est magna animi
fortitudine: nam ut Divus Thomas prima se-
cunda questione 61. articulo 5. ex Macrobo doce-
t fortitudinis purgatoriae est, ut anima non ter-
ratur propter excessum à corpore, & accessum ad
supernum; nec animo parum terroris infert, cùm in
se existens, nesciens quomodo, aut quā ra-
tione à suis sensibus abscissis, in quandam re-
gionem peregrinatur, sibique penitus incogni-
tam trahatur. In hoc autem posita est essentia
raptus, quod anima contra modum sue naturae
innatum, ut per conversionem ad sensibilia, in
rerum cognitionem feratur, & se sensibus aliena-
ta celestiter ad superiora sustollatur; nam
quamvis illa gratia ornata propensionem habeat,
ut DEUM agnoscat, & diligat: ille tamen mo-
dus tendendi in DEUM sine adjutorio sensuum,
& cum tanta spiritus vehementia est illi propterea
novus, & à pulsitate naturalis conditionis o-
mnino alienus; non aliter ac si homo, qui gra-
duum cepisset in altissimum turrim concendere
repente per aera raperetur, ac multo majori ce-
leritate, quam si volaret in summitate turris
poneretur; sic anima timore concutitur, cum
ab ipso suo confundatur, tamque præter naturam
suum à sensibus abstracta, regionem illam lucis
& divini amoris, quam ante nesciebat, tam
mirabiliter ingreditur, quamvis postea acceden-
tibus uia, & exercitatione similium raptuum cel-
sentim & admiratio.

Subje-
dum za-
ppte quod
fit.

Subiectum raptus, ut diximus in primo ca-
pite, est vis cognoscitiva, scilicet intellectus, &
imaginatio; his enim potestis quibus conno-
tiale est per sensibilia ad intelligibilem cogni-
tionem duci, violentia inferatur, cum loqui
sensibus, ac lineo eorum uero anima ad divi-
norum contemplationem elevator. Finis vero
ut intellectus aprior fiat ad capienda divina, si-
eve ad percipienda ea, ad quæ animus in vigilia
facile non potest pervenire, quare raptus divi-
nus frequenter conungi propter necessitatem,
aut infirmitatem, ut sic intellectus divinitus
conformatus percipiat aliquod magnum intelli-
gibile, quod non posset intelligere, nisi ani-
mæ delectivitate defervatur.

Quæ fi-
nu.

Thom. à Iesu Opus. Tom. II.

ma à sensibus avulsa, tota se converget ad il-
lud. Unde, ut crudelè notavit Abulensis 3.
Regum capite primo. In rapto sive ecclasi concur-
tunt duo. Primum, quod sit revelatio aliqui-
jus magni, & excellentiis intelligibili. Secun-
dum, Cessatio omnium operationum sensiti-
varum.

Raptus ergo efficiens, & finalis causa est i-
pse DÉUS; quare in rapto à DÉO animus ele-
vatus tantum in DEUM erigitur, quantum di-
vino collustratus lumine eum cognoscit, ac tan-
tum esse vellet, & exiit in superiora, quantum
calore divino succensus in DEUM sustollit-
tur, nec potest quis ad id, quod est superior,
& infinitum ullo modo elevari, nisi virtute su-
perioris & infiniti agentis attrahatur, & eleva-
tur. Abulensis in Genesim questione 400. fina-
lem causam ecclasi explicat in hunc modum. Ad
hoc solum sit testis, ut intellectus ad plura intel-
ligenda pervenias, quam sufficit intelligere in rigi-
lis. Et hoc est, propter quadrupli dicimus his summo-
di, scilicet quasi anima totaliter extra corpus fiat,
ad hoc, quod non impedita per immixtionem ad cor-
pus recipiat altissima intelligibilis, que non sufficit
considerare dispersa existens, sufficit tamen unita,
sed unita per hoc, quod abstrahitur raptus ad altitudinem.
Quia ecclasi, vel raptus eo fit, ut anima quo di-
sparsa extensus in multis operationes, non sufficit
ad aliquid intelligibile altissimum, sufficiat quan-
do unita fuerit ad accipendum illud.

Et infra questione 401. prosequitur idem Abu-
lenensis, DEUS autem facit istam ligationem, scilicet
ut ligatis naturalibus, & animalibus viribus, so-
lutes maneat intellectus, & tunc est testis, & est in-
tellectus multo elevatus ad intelligentiam, tñ quod
tota vigor anima collectus est ad solam intelligentiam,
& licet talu ligatio non conveniat secundum naturam,
scilicet ad conservandum esse animalis, convenit tam-
en ad aliud, quod est supra naturam, scilicet ad
cognoscendam aliquam, quorum cognitionem DEUS ju-
dicat esse necessariam ad bonum habitudinem status
spiritualis: & ideo natura non facit talen ligationem,
tanquam non sibi necessariam; DEUS autem illam
facit, tanquam necessariam ad ea, quæ ipse intendit. Et
istam ligationem vocat raptus, vel ecclasi secun-
dum Gracos, & non tam quæ sit in somno.

Ex dictis colligamus raptus divini definitio-
nem seu descriptionem: Raptus est actuatio lu-
pernaturalis, & vehementia alicuius potentie
cognoscitiva sive superioris, sive inferioris, ci-
ca aliquod divinum objectum, ad cuius a-
ctionem, sive vehementem applicationem P. Joan.
sequitur à sensibus abstractio, & ad divinorum à JESU
inspectionem, amoremque elevatio. MARIA

Dixi in definitione supernaturalis, ut raptum à
naturali causa, nempe vel à nimia actuatione ima-
ginationis, vel ab aliis causis, nempe ab infirmitate
vel à dæmonie provenientem, excluderem. Pre-
teca addidi actuatio, seu vehementes applicatio alicuius
potentie cognoscitiva, sive superioris, sive inferioris, prius divi-
ni, quia ex vehementi applicatione talis po-
tentie, sive sit imaginationis, ut in D. Petro, tione:
qui ex visione illorum animalium, que in linea Raptus
viderat, extra sensus fuit raptus, (ut Actorum est eleva-
deco legitur) sive intellectus, ut fuit raptus
Divi Pauli, aut voluntarius raptus contingat à spiritu
hoc enim naturale est animæ nostra potentie;
ut quando una nimis circa objectum ad aliquam
sum intenditur, altera debilitetur, vel om-
nipotentiæ à suis operationibus suspendatur, quod ex
tutaria,

stractio- eo provenire dognoscitur , quod animæ nostræ
ne à ten- virtus sit maximè limitata, & finita. Quare cum
sibus; quæ ejus virtus nimis intenditur , ac vehementer ap-
plicatur circa cognitionem & amorem objecti a-
exponit, alieujus, necessariò fit, ut ab aliorum objectorum
cum va- apprehensione abstrahatur ; ac proinde vel om-
rii ejus nino cœlēt ab operatione circa alia, vel saltem de-
causis, bilitetur. Unde provenire solet, quod in raptu
subjecto, homo à sensibus exterioribus , vel omnino alien-
& specie- netur, vel saltem magna ex parte abstrahatur.
bus.

C A P V T VI.

*An à DEO violentia in Raptu anima inf-
ratur; ita ut non posse raptui resistere.*

Examinare oportet, an violentia, quæ dicitur fieri à DEO, vi cognoscitivæ , abstrahendo eam à naturali modo cognoscendi , verè possit dici violentia , & an in porestate nostra sit hujusmodi violentia resistere, hoc enim apud Doctores dubitatione non caret. Nam Cajetanus & alii Autores censem nullam creaturam posse pati à DEO vim aliquam, sed absque ulla violentia omnia creata DEO obedit tenentur , quæ quidem sententia sic probati potest. DEUS, qui auctor naturæ est, nihil contra naturam facit , quia hoc est unicuique naturale quod ab eo accipit, à quo est modus omnis, & ordo naturæ; sed elevatio in raptu sit à DEO, qui est Conditor naturæ humanae: ergo non est contra naturam , sed potius secundum naturam.

Duplex
datur en-
tis creati
operatio
naturalis.
Hacten sententia aperte est contra Divum Thomam art. 1. hujus quæst. & de veritate quæst. 13. art. 1. ubi docet, duplex esse alieujus rei operationem naturalem. Alteram in quantum est naturam particularem: Alteram verò secundum naturam universalem, ex quo inferit, quod, quamvis ista violentia sit naturalis secundum naturam universalem rerum, quæ exposcit, ut inferiora à suis superioribus moveantur , non tamen est naturalis secundum naturam particularem hominis, quæ est intelligere mediante imaginatione, & sensu , quod hac ratione in solutione ad secundum probat dicta questione de veritate , quia ordo universalis causarum hoc habet, ut inferiora à suis superioribus moveantur ; sed omnis modus qui sit in inferiori natura, ex impressione superioris, sive in corporalibus, sive in spiritualibus, est quidem naturalis secundum naturam universalem, non autem secundum naturam particularem, nisi quando à superiori sic imprimitur, ut ipsa impressio sit ejus natura. Igitur ea, quæ à DEO in creaturis sunt, possunt etiam dici violentia, si contra naturam particularem sunt, ut in raptu. Hoc confirmatur, quia homo contra DEUM trahens. Genf. 19. tem ipsum aliquando tentit, ita Loth Angelo, à quo extrahebatur de Sodomis, etiam resistebat; aut sicut unus homo alteri ipsum trahenti etiam resistere potest. Jacob enim cum luctaretur cum Angelo ab eo detinebatur. Quare igitur non posset idem cum ipso DEO facere , si contra ipsum luctaretur.

Majus quidem dubium est , an violentia à DEO illæ possit in raptu divina patients , quisquis ille est, resistere. Cajetan. prima parte, quæst. 17. art. 7. docet posse aliquem raptui resistere, si diutius ad oppositos mentis aëris se toto conatus

transferat; nam tunc ab hujusmodi accidentibus deseruntur, ut experientia, inquit, fide digna dicitur.

Pro hujus difficultatis solutione , suppono ex Scriptura, duplex esse genus raptus, aliud corporis, aliud mentis; de raptu corporis habetur Dn. prael. 14. ubi refertur quomodo Angelus appetitus, ad henderit Habacuc Prophetam, & portaverit eum in capillo capituli sui, polueritque eum in Babylonie supra lacum. Et Genesis 5. dicitur, Enoch ambulavit cum DEO & non apparuit , quia nullus eum DEUS. Et 4. Regum 2. de nocte Parte S. Et vid. Ap. 1. 13. 8. Spiritus Domini raptus Philippum.

De raptu mentis Ezechiel 8. capite, elevavit me Thul. spiritus inter terram, & celum, & adduxit me in Ierusalem in visione DEI; 13. atque Ezechiel 40. facta est sub me manus Domini, & adduxit me illuc, in visione, nubibus DEI. adduxit me in terram Israel. Itemque il- lud Apocalypsis 1. Fui in spiritu in Dominica die. Hi autem raptus in hoc convenienter, quod sicut ille tollit hominem à loco, in quo erat , & alio transfringit & hic tollit animam, non quidem à corpore, quod informat , sed ab operatione sensuum, & ad celestia capelenda erigit. Conveniunt præterea, quod sicut raptus corporis, ita neque raptui mentis, quo spiritus Prophetarum vel aliorum divinitus sustollantur , nequit quiesce- stere.

Raptus deinde mentis dividi etiam potest in raptum fortuitum, qualis fuit Divi Pauli, cùm raptus fuit in tertium coelum: & in raptum voluntarium. Raptum fortuitum vocamus, cum anima ipsa nesciente, neque cogitante, à DEO deripi- tam & celemmeque rapitur, ut audiat, vel videat di- vina spectacula; similes fuere Prophetatum, ac aliorum plurium Sanctorum raptus; quia cùm hi ex divina praordinatione contingat, quis divi- na voluntati resistere poterit. Maximè ita sit quæst. Fortuna divina inspirationis, sive illustrationis vis, ut non solum animam extra se agat; sed & corpus ipsum à terra in aerem sustollat.

Tales fuerunt frequentissimi raptus SS. V. TERESIAE matris nostræ, de qua, ut ex informatio- nibus Canonizationis ejus constat , non modo extra te frequentiter rapiebatur, verum etiam multitudines tanta erat spiritus divini vis, & vehemen- tia, ut in his raptibus corpus simul cum spiritu, vi- dentibus ei assistenter elevaretur. Non dissimiles, nec minus frequentes fuere ecclastæ & raptus, quos patiebatur B. P. Joannis à Cruce, S. Teresa in restaurando Carmelo strenuous ac fidelissimus Coadjutor, ut tradunt admirandæ vita ejus Historiographi , quibus etiam corporis claritas & splendor, & flammarum radix non raro accede- bant. Tanta enim solet esse spiritus divini virüs, ardorque divini amoris, ut non solum spiritum in DEUM transferat; sed & corpus natura sua gra- ve & ponderosum spiritus conditiones, ac corpo- ris glorioli doles, nempe subtilitas em acque agili- tatem induere faciat. Tales similiter fuerunt alio- rum insignium Sanctorum raptus, de quibus plé- nius infra differemus.

Alius est voluntarius raptus, qui, ut superiorius an- notavimus, ex propria intentione, & ex vehemen- ti contemplatione contingere solet; talis quidem fuit D. Petri 1. 10. qui cum oraret, ex ve- hementi contemplatione, ut docet D. Thom. 2. 2. q. 17. 3. art. 3. divinitus fuit raptus. Et in raptu hoc voluntario potest quis absque magna difficulta- te,

re, impetu spiritus resistere, & hoc est quod docuit Cajeran. ut ex ipsis verbis, si attente legatur, aperi colliguntur.

Idem etiam quod de rapiu, sentio in Ecclasi contingere; nam cum in hac paulatim anima divini amoris impetu excita extra se agatur, in principio si avertat cogitationem ab objecto, & mens confusa alio avocetur, resistentia non erit difficultas. Si vero Ecclasius repente eveniat, ferè impossibile videatur, ut quis possit ei resistere, ut optimè annotavit Carthusianus de laude vita solitaria art. 36. Mens inquit, nonnumquam absque suo conatu improposita repens ad contemplationem hanc, & mystica Theologia intutum, raptum, & ecclasiū eleverat pietate DEI immensa, per praevenientem perstringentemque gratiam, misericordissime eam præveniente, ipsumque apicum affectiva, & verticem intellective potentia immediate tangente, illuminante, & inflammanente tam validè, ut imbecillus creatura consenseret, & quasi instantanea deflatur, & deficiat a scissa, & super se mirabiliter ac gratioissime transferatur in tantum, ut non queas (quamvis velit) remitti, ut puta libertate arbitrii jam quasi ad horam suspensa, atque sopita.

S. Bernardus quoque sermone 2. de Ascens. Domini, sequentibus verbis exponit, qui possint divinae inspirationi spiritum tangentem resistere. Alij, inquit, trahuntur, qui possunt dicere, Trabe me post te, Alii ducentur, qui dicunt: introdixit me Rex in cellaria sua. Alij rapiuntur, sicut Apostolus raptus est ad tertium celum. Et primi quidem felices, secundi feliciores, tertii felicissimi, qui in profundissima DEI misericordiae, quasi quodammodo seculpta, jam arbitrio sui potestate, in divinitate gloria in spiritu ardoribus rapiuntur. Hec Bernardus.

Qui trahuntur, & ducentur, reniti quidem possunt, qui vero rapiuntur, in potestate eorum non est, ut possint DEO rapienti resisteret.

Neque obstat argumentum in contrarium adducunt; nam, ut constat, ex dictis, violentia in raptu animæ illata, est quidem contra naturam hominis in quantum homo est, licet sit conformis naturæ universalis, secundum quam omnis creatura tenetur DEO obire; ita respondet D. Thom. dicta quest. 1. 3. de veritate.

Dices, cum in raptu intellectus etiam à sensibus abstractus vere cognoscat res ipsas per proprias & veras (species in phantasmatis representatas), & tunc intellectus si perfectior, & cognoscat eminentiōris modo, utpote ad DEO elevatus ad divina percipienda,quare igitur tunc dicetur violentari, neque habere liberum iudicium, eo quod abstrahatur à sensibus.

Respondetur, quid in homine alienato à sensibus perfectior est vis cognoscitiva, quantum ad conceptionem, sive speculacionem intelligibilium, non vero quantum ad iudicium, ut regale docuit D. Thom. 2. 2. q. 17. 3. art. 3. & de veritate qu. 1. 3. art. 3. & alibi spēz. Et ratio huius est, quia tunc homo rerum species quas insipit, judicat esse ipsas res, & sic fallitur intellectus quantum ad iudicium, quia similitudines rerum judicat, & accipit pro ipsis rebus; ut docuit August. lib. 1. 2. super Genes. ad litteram, cap. 14. aliisque quid. lib. Quia sive conversione ad sensus exteriores, qui sunt prima principia cognoscendi, restet non potest judicare de ipsis rebus, quia non potest rerum species, ab ipsis rebus discernere, ac ex consequenti, tunc cogitur intellectus, ut ferat faltum iudicium de rebus, quia non potest converti ad sensus, & hæc est

propriæ violentia, quam intellectus patitur in raptu.

C A P V T VII.

Sitne de essentia divini raptus à sensibus externis abstractio.

Hæc tenus explicuimus divini raptus naturam, nunc restat videndum, an à sensibus abstractio sit de intrinseca ratione divini raptus, ita ut nulla ratione contingere possit verus divinus raptus, nisi ad eum alienatio, & aversio à sensibus consequtatur. Et quia hec dubitatio oriri potest tam de abstractione à sensibus externis, quam internis, prius de abstractione à sensibus exterris differemus.

Prima Assertion: In raptu regulariter reperitur abstractione à sensibus externis, ita ut non solum *In raptu*, non operantur, verum etiam ita sunt impediti, plerumque ad ea, quantumvis vehementia valeant excitari. *abstractione* Hac sententia primò probatur ex Divo Augustino lib. 12. super Genes. ad litteram cap. 12. ubi ita exponit.

Iribit: Quando autem penitus avertitur, atque abripitur animi intentio à corpori sensib. tunc magis ecclasiū dici solet. Ex mente igitur Augustini vera ecclasiū non datur, nisi concingat cum abstractione à sensibus externis, & de hac in eligi potest, quod D. Dionysius cap. 4. de divinis nominib. allocutus, inquit: *Est autem ecclasiū faciens dominus amorem.* Ea quidem ratione, quia divinus amor abstrahit, & separat animam à sensibus. Estque communis tentatio Patrum. Eam probat Divus Thomas art. 1. hujus quest. ut plenius superioris declaravimus, hanc abstractionem intellectus à motu connaturali cognoscendi, verè dici raptum, manifesta quoque experientia constat.

Ratione præterea probatur, quia operationes sensuum exteriorum necessariae non sunt, immo impediunt sublimiorē divinorum contemplationem, quia cum vis animæ nostra sit limitata, & faciliter per sensus distrahatur, oportuit claudi exterioris sensuum fenestras, ut interior anima ad DEUM elevetur; ad quod mulsum juvat illa suspensio exteriorum sensuum. De hoc genere ecclasiū locutus est D. Bonaventura Tom. 2. Tract. de gradibus contemplationis, dicens: *Ecclasiū est deserto exteriori homini suipius supra se voluptuosā quadam elevatio ad superintellectualē divini amoris somnium.* Hac autem doctrina confirmari poterit testimonio quamplurium Patrum.

De hoc raptu Richardus cap. 16. lib. 4. de contemplatione, qui cum ebrietatem appellat, inquit: *Ecce charismati inebriantur. Ebrietas autem mentis alienationem efficit, & superna quidem revelationis infusio, eos dumtaxat, qui charismati sunt in mentis excessum adducit, secundum illud, inebriabantur ab ubertate domus tua.*

Bernardus quoque sermone 85. in Cantica; Sed attende, inquit, in spirituali matrimonio dico effigie genera patienti. Et infra: *In hoc ultimo genere interdum exceditur, & secedatur, etiam à corporeis sensibus, ut se non sentiat, quia verbum sentit.*

Accedit Vercellensis, qui in illa verba Cant. 1. Amore languore, sic disserit: *Languor iste usque ad mortem dicit, mors autem est plena separatio vitalis spiritus à corpore, & significat plenam separationem vitali affectus per excessum mentis, & commodam mutationem ad DEUM.*

Positne contingere divinus raptus sine abstractione ab internis sensibus.

Expressus tradit hoc ipsum supra laudatus Richard. à S. Victore cap. 4. de inseparab. amor. his verbis: *Neque etiam necesse est, ut in his excessibus, quibus humani spiritus latet, sensibus divino munere elevantur, extra se esse diuimus, cum Paulus in suo raptus, an in corpore, an extra corpus fuerit se dicat propterea ignorare. Ubi ergo sunt inquiritur eo quod interior est sibi, profundum est cor homini, & inscrutabilis; homo enim ita sacrum est sibi, quod solus suipius noscat quod interior, non ergo educuntur, sed inducuntur spiritus in illo interiori conacuto, quod quae & illuc clavis seorsum sensum ostendit securius, secretiusque castissimo amplexu convenienter cum dilectis, & ibi melius secum sunt, & cum sic ibi sunt simili, iuvos se habent. Passimque apud Patres sit mentio de hac ecstasi, qua sensibus externis contopitis, anima ad superna elevatur.*

Abstractio secunda: Hac abstractio à sensibus, quae in raptu contingere solet, quasi connaturaliter consequitur ad mentis elevationem, sive vehementer actuationem circa divina, quia quamvis à divina inspiratione raptus divinus provehat, supposita vero hac vehementer intellectus actione, alienatio à sensibus necessariò consequitur, imò in raptibus, qui contingunt ex vi naturalis contemplationis, euanisi sunt per solam speculacionem sine ullo affectu, ut superioris probavimus multorum Philosophorum exemplo. Hac conclusio confirmatur à D. Thoma 2. 2. qu. 175. art. 2. Ubi hanc vim ecstasim faciendi, hoc est à sensibus alienationem, clarè attribuit vehementia affectus: & in solutione ad 2. docet vehementiam affectu cauare ecstasim sive raptum, quaenam cauatur excellum cognoscitive virtutis, quo mens ad intelligibilia vehementer raptus alienata à sensibus. Ubi etiam hoc annotavit Cajetan, cuius ea est præcipua ratio, quia cum virtus anima sit finita, absorpta vehementer in superioribus, si que internis actionibus, non potest simul ad exteriores derivari.

Duplex à S. Thom. 2. 2. q. 173. art. 3, aliquando solet esse omnimoda & totalis, ita ut eo tempore sensus sic sine ligati & absorpsi, ut nulla ratione sua objecta percipere possint; aliquando vero hæc abstractio est imperfecta, ita ut licet sensus non omnino sopaniatur, vix sensibilia percipere possint, qui sunt nimis debilitati in propriis operationibus.

Hac autem abstractio à sensibilibus duplci ex causa naturali, ut egregie docuit idem D. Thomas ibidem cod. art. provenire potest, vel à causa naturali ordinata, scilicet somno, & sic multi Prophetæ in somnis tranquilla mente, & sine exterritorum sensuum strepitu ad divinas visiones percipiendas elevabantur; vel à causa animali, ex nimia felicitate attentione ad imaginabilia, aut incomprehensibilitate, ex qua quidem cauari solet ista à sensibus alienatio; ex vehementer enim actuatione potenter superioris inferiorum actus, vel debilitantur, vel omnino à suis operationibus impediuntur.

*Dificultas præcipua est de sensu imaginativo, an inquam divinus raptus fieri aliquid inconveniens, sine eo, quod intellectus utatur imaginatio, sive quod aliis verbis dici solet, convertatur adphantasmata. Quia in re non minima difficultas in eo consistit, quia anima nostra corpori conjuncta necessariò debetphantasmis speculari. Ita tradit Aristot. lib. 2. de anima cap. 7, quia est naturalis dependentia inter intellectum corpori coniunctum, &phantasmum, quod experientia ipsa comprobatur. Nam phantasia lesta, aut somno, aliore impedimento ligata, intellectus non potest suis actionibus recte, ac ritè fungi, quare naturaliter fieri non potest, ut intellectus intelligatur, nisi per conversionem adphantasmata, imò neque supernaturaliter id contingere solet, etiam in raptu ad visionem intellectualem; ac propter eam D. Thomas prima parte quæst. 94. art. 2, etiam docuit, quod primus homo in statu innocentie cum naturale intelligibili modum habuit, quæ ita esse statui hujus vita annexam, & concurram docuit 2. 2. quæst. 174. art. 2. ad 4. ut etiam in visionibus intellectualibus, &supernaturalibus, quæ ex divina illustratione Prophetis contingere solet, inventur, fundaturque solet in illo D. Dionysii axiome cap. 1. de cœlesti Hierarchia afferente, *Impossibile est lucere nobis divinum radium, nisi variante facrorum velarium circumvolatum.* Et probatur ratione: quia licet gratia elevert naturam ad operationes supernaturales, tamen secundum legem ordinariam servat modum operandi contentaneum naturæ quod fieri potest, & ita non elevat intellectum ad operationem supernaturalem; nisi movendo etiamphantasmum ut species subminister, prius potest.*

Assertio prima: Nulla est implicatio elevati hominis mentem in raptu, ita ut DEUM contempletur sine ullius sensus, etiam interni, cooperatione. Hæc sententia communis est inter Theologos, etiamque tener Abulensis quæst. 402. in Genes. quæ ratione consummari potest; quia hanc plane, certissimas cooperationisphantasmis, dum intellectus abso- noster operatur, non est adeo essentialis, ut in- trinseca, ut repugnet eam divina virtute impediri, & confortari intellectum hominis ad operationem fine hac dependens; maximè cum operatione phantasmis sit realiter distincta ab operatione intellectus, neque per se est causa illius, sed ad summum solet esse occasio, vel excitatio quadam ex parte objecti, & non raro est veluti effectus intellectus: nam postquam intellectus est jam informatus specie abstracta àphantasmibus, & illa utitur, secum rapit imaginationem ad cooperandum, neque aliis modis dependentem inventur inter has potentias, sed potius sympathia quam naturæ harum potentiarum, quam DEUS facile potest impetrare.

Assertio secunda: Quamvis si secundum communi- lites ordinem naturæ loquamur, intellectus xxiij. nostre finephantasmis, seu imaginationis cooperatione intelligere non valeat propter dependen- tiam, quam intellectus pro hoc statu habet ob- imaginatione, tamen si termo sit de nonnullis pa- zimis animabus, quæ aliquando divina digna-

ritamen & DEO optimo maximo ad supernaturalem & plane Angelicam contemplationem rapiuntur, tunc non est dubium eas ita à sensibus abstrahit, ut omnes corporearum similiudinum imagines, umbrasque transcendent, ac proinde sine ultra phantasmatum adumbratione, vel faltem imperceptibili, patet, & nōdē divina intueantur. Pro hac sententia validissima sunt Patrum testimonia. In primis D. August. lib. 12. super Genesim ad litteram, eam exp̄t̄e teneat; nam cū in eo libro tria visionē genera distinguitur, nempe corporalem, spiritualem, & intellectualem, per comparationem ad tres celos; ita ut visionē corporali primum cœlum respondeat: spiritualem, quam ipse imaginariam vocat, secundum cœlum: intellectualem tertium cœlum. Intendit igitur A. Augustinus in toto illo lib. oportissimum ostendere, raptum illum D. dictio 6.

Pauli ad tertium usque cœlum, intelligi debere usque ad visionem intellectualem.

Deinde multis in locis probat, hæc tria visionē genera distingui penes hoc, quod r̄s̄t̄ spirituālē (ut nunc visionē corporalem p̄mitat, de qua non est difficultas) veratur circa corporales imagines, sive similitudines: intellectuālē vero r̄s̄t̄ circa intelligibilia obiecta omnino ab imaginatione abstracta; qua ut clarissima patefiant, nonnulla ejusdem SS. Patris proferemus loca.

Quærit igitur cap. 3. illius libri de Raptu D. PAULI, his verbis: Adhuc queri potest, utrum imaginē corporis fuerint (nempe ea, que in raptu vidit PAVLVS) etiam subtiliter, quia nullam corporis similitudinem gerit, sicut DEVS, sicut ipsa mens hominis, vel intelligentia, vel ratio, sicut virtutes Prudentia, Iustitia, charitas, &c. quas intelligendo, atque cogitando enumeramus, discernimus, definimus, non utique lineamenta carum, vel colores, aut quomodo sonent, aut quid redolent, aut quid in ore sapient, aut quid concrectantibus, de calore, seu frigore, de lenitate, seu asperitate renuentur; sed alia quadam visione, alia luce, alia rerum evidentiā, eaque longe ceteris praestantiorē, atque certiore.

Et infra cap. 5. si autem, inquit, spiritus erat, aut corporis imaginē præbuit, aut sic visum est, quemadmodum videtur sapientia sine ullis imaginib⁹ corporum.

Deinde cap. 6. enucleatus explicans tria hæc visionē genera sic discutit: Ecce in hoc uno precepto, cū legitur, Diliges proximum tuum tanquam teipsum, tria visionē genera occurruunt. Vnum per oculos, alterum per spiritum hominis (id est imaginationem) quo proximus & absens cogitur: Tertium per contumum mentis, quo ipsa dicitur intellectuālē conficitur. In his tribus generibus illud primum manifestum est omnibus: in hoc enim videtur cœlum, & terram, & omnia que in eis conspicuntur oculi nostri. Nec illud alterum quo absenta corporalia cogitantur, insinuare difficile est; ipsum quippe cœlum, & terram, & ea, que in eis videre possumus, etiam in tenebris conficiuntur: cogitamus: ubi nihil videntes oculi corporis animo ramen corporales imagines intuenuerunt: Tertium vero illud, quo dicitur intellectuālē conficitur, eas res continent, que non habent imagines suis similares, que non sunt quod ipsa.

Et infra cap. 12. Quando autem penitus avertitur, atque abripitur animi intentio à sensibus corporis, tunc magna est tanta dicitur. Tunc omnino quecumque sunt praesentia corpora, etiam patentibus oculis non videntur, nec ille voces prorsus audiuntur: totus animi contutus, aut in corporum imaginibus est per spirituālem, aut in rebus incorporeis nulla corporis imagine figuratis per intellectuālē visionem.

Priore cap. 24. Hec igitur, inquit, natura spirituali in qua non corpora, sed corporum similitudines exprimuntur, inferioris generis visiones habet, quam illud mentis, atque intelligentie lumen, quo & ista inferioris dijudicantur, & ea cernuntur, que neque corpora sunt, neque illas gerunt formas similes corporum, veluti ipsa mens, & omnis anima affectio bona. Quo cum alio modo ipse intellectus, nisi intelligendo conficitur? Ita & charitas, gaudium, pax, longanimitas, & cetera huiusmodi, & ipse DEVS, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.

Et infra eod. cap. constituit discriben inter istas tres visiones, in eo quod corporalis visio, non potest esse sine spirituali; spiritualis potest esse sine corporali, indiget tamen intellectuali, ut dijudicetur. Intellectus autem potest esse sine spirituali, & imaginativa.

Deinde cap. 26. Porro autem, si quemadmodum raptus est à sensibus corporis (Et loquitur de visione B. Joannis q. am in Apocalypsi descripsi) ut esset in istis similitudinibus corporum, qua spiritu videntur, & ab ipsis rapiuntur, ut in illam quasi regionem intellectualium vel intelligibilium subveniatur. Ibi sine ulla corporis similitudine perspicua a veritas cernitur, nulla opinio, nullus falsus nebulis offuscatur. Hactenus A. Augustinus. Ex quibus factis perspicuus conflat visionem intellectualem ex mente A. Augustini propriæ, & verè in eo considerere, ut pura, & nuda veritas sine ullaphantasmatum velamine intelligatur.

Divus Thomas in Epist. Pauli 2. Corintb. 12. i. exp̄t̄ tradit confusa prorsus D. Augustino: constituit etiam triplex visionum genus per comparationem ad tres celos. Est autem, inquit, triplex visio, scilicet corporalis, per quam videmus, & cognoscimus corpora, sive imaginaria, qua videmus similitudines corporum; & intellectuālē, qua cognoscimus naturas rerum in seip̄s; nam proprie objectum intellectus est, quod quid est. Et inf. a. Sed si aliquis videtur ipsa intelligibilia, & naturas ipsorum, non per sensibilitatem, nec perphantasmata, sic est raptus usque ad tertium cœlum. Hæc iles: ex quibus liquido colligitur ex mente D. Thom. visionis intellectuālē proprium esse intueri naturas rerum nudas, ac in seip̄s.

Quod autem ad visionem intellectuālē spectat, veritas sine ullis velaminibus, purè contemplati, communis etiam est Patrum sententia. D. Bonaventura 5. Itinere aeternitatis distinctione 4. sic habet: Secundo modo sit hac revelatio aeternorum, sive visio intellectuālē, ut dicit Richard, quando spiritus humanus per internam inspirationem suavititer ratus, nullis medianibus rebus visibilibus, ad coelestium cogitationem erigitur, sicut videt Prophet. a David, qui vidit in spiritu. Et Haymo super Apocalypsim concordat, ubi dicit: Intellectualis visio, h̄a revelatio sit quandoque nos per corporales res, nec per similes, sed ipsa veritas in immediate manifestatur videntibus, quod proprium Electorum est. Vnde Salvator Petro dixit: Caro & sanguis non revelavit nobis, sed Pater noster, qui in cœlo est, per interiorē inspirationem, ait Psalmista: audiam quid loquatur in me Dominus DEVS. Hæc occulta revelatio aeternorum, videtur innuit per hoc quod dicitur est Moysi, quando in interioribus debet dictum est: Dives filii Israel: Quis est, misericordia eius. Hic apparet, quod hec revelatio sit intellectuālē, & in interioribus mentis, quia interiora de exteri ingredientibus.

Et infra: Sed sciendum est, quod ista revelatio intellectuālē aeternorum, non sit nisi intelligentiō, & interiora ingredientibus, ubi omne velum removetur.

ab eis. Nam revelatio dicitur, quasi veli remoto ab oculis intellectualibus, quam remotionem petivit David dicens: Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. De hoc velamine dicit Apostolus: Vnde que in hodiernum diem velamen in ledione veteris testamenti manet non revelatum, quod in Christo evanescatur. Nos autem revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur in claritatem, tamquam a Domini Spiritu. Hec ille.

Nec solummodo in visione intellectuali animam sinephantasmatum, ac similitudinum corporearum involuerit, sed etiam in altissima contemplatione hoc ipsum contingere patet, pluriusque gravissimum virorum communis consensio est. S. Bernardus serm. 52. in Cantica animam ad divinam contemplationem non tam per similitudinem a cibis sensibiliis mendicatas, quam a DEO ipso immislat, seu infusa ad modum Angelicæ conditioni, sublevat sequentibus docet verbi: Sed moriat, inquit, anima mea morte etiam si dici potest, Angelorum, ut presentium memoria excedens rerum se inferiorum, corporearumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exuat, sitque per cum eu conversatio, cum quibus est puritas similitudo. Talius, ut optimus excessus, aut tantum, aut maxime contemplatio dicitur. Rerum enim cupiditatibus vivendo non teneri, humana virtutis est - corporum vero similitudinibus speculando non involvi Angelicæ puritatis est: utrumque tamen divini numeri est, utrumque excedere, acrumne ipsum transcedere est; sed longe unum, alterum non longe. Beatus qui dicere potest: Ecce elongavi fugiens, & mani in solitudine. Atque iterum idem bellissimus Doctor tertius, in Cantico. Translucti carnus oblique tamenta, ut minime jam obedias concupiscentia eius. Persecisti & superasti, sed nondum elongasti, nisi & irruenter undiquephantasmata corporearum similitudinum transvolare mentu puritate prevalens. Haec tenus Bernardus.

Cui accedit Richardus V. Etiorum lib. 3. contemplat. cap. 1. q. a luculenter nostram lenem etiam studi ac confimat, dicen: Propitiatorum jubetur fieri de auro puro, & mundo, tu doceri ex eo in hac consideratione uti debere intellectu subtili, & paro. Quid hic facitphantasmatum corporalium creatrix, moderatrix, & reparatrix imaginatio? recedat procul ab hoc negotio totphantasmatum formatrix imaginatio, que tot corporalium formas quotidie novas creant, antiquas reparant, & per tam multisplices variosque modos pro arbitrio disponit, & ordinat. Nihil sic profundit, immo obstant multum suorum simulachrorum tam copiosa multitudo. Quid te improbum hic operi ingerus? quid te in hujus contemplationis officiam cum tantam importunitate intridus? Quid tu in hac officia, quid tibi cum pura intelligentia nefis operari in auro, nihil tibi in talis artificio. Ne scilicet purgare aurum, qui semper turbas in intellectum purum. Aurum tuum mixtum est scoria, immo auri tibi nullum omnino est copia. Faciendum est propitiatorum nostrum de auro mundissimo, non est tibi quod offeras, non est omnino quod agas ad tale, & in talis negotio. Haec tenus Richardus.

**Legend. Com-
mentar.
noft. Bal-
zhas à S.
Cathari-
na in ca-
pitu-
lo. Terci.**

Hoc etiam sententia adharet Hugo de S. Vicente lib. 2. de anima cap. 20. tenentque hanc sententiam omnes fei mystici Doctores. D. Bonaventura 3. Itinere aeternitatis distinct. 4. art. 2. & 4. anima S. Dionysius. Car. huius in opusculo de vita incluserum capite ultimo, & in primo sentenciarum distinctione 2. & in Commentariu mystica Theologie art. 2.

Ubi etiam ex mente D. Thomi. contendit probatur, in hac vita dari quoque intellectuone sine phantasmatum cooperacione, quo um. Aucto. dicit. ium verba lib. 5. de divina contemplatione cap. 1. reflexus, acutimus. Hic autem pro majori hojus veritatis quippe confirmatione solum adducemus ejusdem Dic. de nyssii Cat. huius praecularum testimonium, qui noster ex divino Dionysio, ubi supra probat aperte in his precipiis ibus animam sine illa ad phantasmata acutam, & confirmatione operat. D. Dionysius primo mystic. Theolog. logie cap. 1. nro: Tu enim a mysticis visiones fortis art. adducta, & sensus derelinque, & intellectuales operas. B. P. lat. rationes, & omnium sensitivitatis, & intelligibilitatis, & omnia a Christo existentes: eo enim tuipsum, & omnium mentis & nobilitatis, & absoluто excessu ad supersubstantialia calig. Lumen radium cuncta auferens, & ab omnibus absolutu lumen mundi & pure sursum ageru. Quid fortius quid sensu tentosius dicere potuit sanctus ille & certe qui phantasmata possunt, non desirat nec transcedit pare, ac de penitus omnem sensum, & sensitibilitatem universa, nec tamen in ista mystica contemplatione sufficit istarum cap. 3. quae ea creatura operationesque propria, & ipse qui contemplatur, nec seipsum intueatur. Quidam ista contemplatione conseruent, quando iam apex mentis soli cum incremento luci intentus est, & unitus per theoriam a luci refractione, mina per sapientiae radium, per impressiones descas. Patrum Ruris eodem dixit capite: Omnimus causa solis incircumvelat, & verò appetit transcendentes. Id dominia immunda, & materialia, & omnes animos suos dominos per celos. Audi quod ait, incircumvelat, id est sine myso, sensitivo: um formarum velamine? & si operet in hac no[n] intusione, & Angelicas purissimas mentes transire. Rosario, quoniam non magis vita, & materia gloria spiritualiaphantasmata. Adhuc autem si sinephantasmate res tractari, quoniam mens humana quidquam cognoscere, quoniam dicitur, vera sunt que de analogia, ac pare mentali contemplatione, & superna illustratione Sanctorum locis, & Phantasmatibus scripserunt. Etiam David extremprefera skilicet prophetus, qui imaginarias visiones fortis sunt. Theolog. cum ipse analogice, & pure immaterialiter sine phantasmatum velamento divina praevidit mysteria, & sa. 2. part. eti cognovit ab condicione: incertus, inquietus, & oscilans, si sapientia tua manifestasti mihi. Adverte, & pergit illa, quod 2. Regum libro loquuntur de seipso. Spiritus Dominus locutus est per me, & sermo eius per linguam meam, sicut lux auro oriente sole mane absque nubibus rutilat, & sicut pluvia germinat herba terra. A vero dicunt illi: quid mens humana non illuminatur immedio a mente Angelicæ luce immateriali, sed lux illa auctorphantasmata, & prout reluet in illo, a mente humana conficitur. & nonnulla mens humana simplex immaterialis, Deiformis capitulo est, directe & immediate illuminationis, ac lucis Angelicæ quam materialephantasma. Hac Dionysius. Nec dissident ab hac doctrina Philosophi quos laudavimus cap. 1. lib. 5. de divina contemplatione. Ex quibus partes soliloquio ad argumentata in oppositum adducta.

CAPUT IX.

Quibus modis posit contingere in raptu animam sine conversione ad phantasma intelligere.

Dupliciter in **T**ripliciter, ut existimo, abstractio à sensibus & raptu ab internis in raptu contingere potest. Primo per abstractio à immisionem, sive infusionem specierum intelligibilium. Secundo, per contemplationem, sive cognitionem procedentem à scientia infusa. Tertio, per absorptionem operationis ipsiusphantasias, sive aliorum lentium internorum. De singulis hinc breviter differemus.

Pro majori primi modi elucidatione in primis anima & verendum erit, in nostra anima, sive in nostra mente, hoc est, superiori eius parte. (ut ex D. Thomae doctrina colligetur quod 12. de veritate art. 12. in corpore, & secundus secundus, quod 17. art. 2.) duas velut facies esse, aut ut dicam januas; alteram quā respicit, & contemplatur aeterna, alteram quā temporalia speculator, deque illis judicat ac discernit. Hæc facies, quā temporalibus intendit, à rebus sensibilibus similitudines emendat, quibus juvat, ut ad contemplationem spiritualium, & incorporearum rerum assurgat. Prima vero facies, que nobilior, ac sublimior, quā anima est, pro conditione status vita praesens, quia immensus corporis est, penderit etiam à corporis co-expansione, nempe ab imaginatione: quare opus est illam inclinari, ac veluti incurvati ad speculanda phantasmatum ab imaginatione subministrata, ita ut nec DEUM, nec intelligibilia alia, quantumvis à materia abstrahantur, sine imaginacionis operatione queat intelligere, hoc intra naturæ limites semper fieri contingit. At DEUS aliquando Portam illam, que versus orientem, id est, aeternitatem respicit, se solo dignatur aperire, atque ad animam clausi lentum janus secretius introice. Ita obsecrat ostiis ingens est ad discipulos, si quoque ad animam dilectam sponsam ingreditur, ac dulcissimam cum ea miseric colloquia, quorum non vult partem illum inferiorum, que est veloci superioris ancilla, participem fieri. Tunc vero anima omnino independenter à corpore Angelico move operatur.

Discrepans operatio absque imaginationis concursu, fieri non involvi, Angelicæ & puritatis est; utrumque tamen divini numeri est. Hæc ille, Quibus classificatur ostendit animam DEI minorem Angelorum puritatem, in contemplando subinde imitari, quorum est per species à DEO infusas divina inueniri & rimari. Idem expreſſe tradit D. Thomas de veritate, quod 13. art. 2. ad 9. & 2. 2. quod 17. art. 3. ubi docet prophetam revelationem aliquando fieri per solam lumen supernaturalis influentiam, aliquando per species de novo à DEO impressas, vel imaginarias, vel intelligibilis, Divina siquidem virtus immediate (ut bene ibi notavit Cajetan.) imprimis quandoque anime

species intelligibiles, ut patet, quando Ap̄ostolus scientiam supernaturalem infudit.

Hoc velo fieri ministerio Angelorum docet item Bernardus serm. 41. in Cantic. dum inquit Aurum divinitatum est fulgor, Aurum sapientie que de sursum est. Hoc autem fulgentia quædam quasi veritatis signacula respondent se figurat utros bi quibus id ministerium est, superne aurifici, atque interna anima auribus inserturos; quod ego non puto esse aliud quam texere spirituales quædam similitudines, & in ipsis parsima divine sapientia sensa anima contemplantis speciebus importare sit videlicet saltus, & in angustiis quod nondum scit ad faciem rater ultius intueri. Divina sunt, & nisi experci pro suis cognitis aequaliter, quoniam videlicet in hoc mortali corpore, sicut adhuc habente statum, & nequam propalat a perspicue substantia luminis, iam tamen interius puram interdum contemplatio veritatis partes suas agere intrinsecos, vel ex parte præsumit; ita ut licet a corpore, etiam alicui nostram, cui hoc datum desuper fuerit illud Apostoli. Nunc cognoscimus, & ex parte prophetamus. Haec tenus Bernardus.

Idem docet Dionysius Carthus. de vita inclusi; ubi loquens de contemplatione perfecta cap. 19. inquit Interdum autem sit hoc per similitudines corporales, interdum per formas imaginarias, interdum vero sit hoc sublimes purissime, atque divinis per species, & radios intellectuales, hoc est, per solam intellectualem illuminationem, & spiritualem speciei, aut luminis infusionem, siue contingere solet personis perfectis heroicis ac divinis, que sepe inopinatus excessus feruntur, sed potius rapiuntur in DEUM. Hæc ille.

Nec predictis obstat, si aliquis dicat intellectum hominis in statu viri non esse capabile lucis spiritualis, & à DEO infusum, seu aliquas illustrationis Angelicas, nisi lumen illud intellectuale primo conjugantes & quæsi incorporetur phantasmati, & per illud representetur intellectui. Primo, quia ut bene scribit Dionysius Carthus. in commentariis celesti Hierarchie art. 5. q. 2. Si phantasmas, quod est corporalis similitudo, capax est hujusmodi luminis spiritualis, & illustrationis Angelicae, cui non portus, & immediatus, ac purus in es humana, que est elevata supra tempus atque corpora & intelligentia obumbrata in tantum, ut secundum Philosophum intellectus sit immixtus, separatus, nulli quid habens commune, & actus ens? unde & ipse S. Doctor in summa contragenta fatur, & probat, quod anima rationalis in quantum intellectus, etiam in corpore adhuc existens est per se subsistens. Præterea cum interficiuntur, & liquecibile, seu susceptum, teste Philosopho, oporteat esse proportionem, præparationem, & convenientiam, nonne intellectus humanus multipliciter decoratus, deformiter simplificatus, ac radio contemplationis perfolus, ac splendens magis proportionatus, præparatus, & dignificatus est ad fulciri mandatim immediate, & paré in te influentiam, & iradiationem luminis, & illuminationem mentis Angelicae, quam phantasma de hoc atibi plenus scripsi, & quid obiect possit teuji, & dissolvi. Hæc ille.

Quibus addi potest D. Thomas de veritate, quod 13. art. 2. ad 9. expreſſe afferens species intelligibiles à DEO infundi, sine ullophantasmatum, aut imaginacionis confusio. Agit enim ibi de duplice raptus quorum unus est, quo mens raptur, id est, alienatur, & omnino abstrahitur à sensibus externis ad imaginariam visionem: Alter,

1. Cor.
13. 3.

quo abstrahitur, & rapitur à sensu, & imaginatio-
ne simul ad intellectum visionem. Et hoc in-
quit D. Thomas dupliciter: Vno modo secundum
quod intellectus intelligit DEV' M per alias intelligi-
bles immisiones, quod est propriæ Angelorum, & sic
est ecclæsia Ade, ut dicitur Genes. 2, in Glossa, quod
ecclæsia recte intelligitur ad hoc immisso, ut mens Ade
particeps Angelica Curia, & intrans in Sanctuarium
DEI novissime intelligerer. Alio modo secundum quod
intellectus videt DEV' M per essentiam, &c. Hæc D.
Thomas, ubi aperte docet Adamum more Ange-
lorum sine ulla imaginationis cooperazione per
species intelligibiles à DEO infusa DEUM pure
faute contemplatum.

Declaratur alter modus.

Secundo etiam modo contingere potest huc
omnimo dephantasmatis remo- io, si DEUS
tanum infundat lumen naturale, quo species
intelligibiles in memoria praexistentes ita il-
lustrantur, & disponantur, ut puram veritatem si-
ne phantasmatum cooperatione reprezentent.

Præterea nec à ratione dissentaneum videtur,
pūlissimum hanc contemplationem omnino cor-
po earum similitudinum expertem, heroicis virtutis
à DEO imparti. Primo, quia videtur admodum
congruens, ut quorum conversatio in celis est,
mo & etiam cœlestum spirituum, hoc est, sine ul-
la corporeæ imaginis admixtione divina con-
templentur. Secundo, quia D. Dionysius semper
inculcat deferenda esse omnia sensibilia, & inel-
ligibilia, & igno ē sine ulla imagine affligerendum
ad DEI cognitionem. Et ut infra dicemus non
solum imaginatio, sed & ratio aliquando in con-
templatione absorbetur omnino. Tertio, quia læ-
pisimè contigit, ut experientia nos quoque do-
cuit, quod divinorum puræ contemplationi men-
te inter se imaginatio in varia & peregrina, imo
aliquando omnino contraria distrahitur.

Deinde D. Thomas in 3. dist. 34. quest. 1. art. 4.
aperte docet etiam in statu vita præfuisse esse
removenda omnia phantasmatum ad perfectam DEI
contemplationem assequendam. In statu, inquit,
via, spiritualia, & præcipue DEV' M, magis videmus
cognoscendo, quid non est, quam apprehendendo quid
est. Et ideo quantum ad statum via ponitur cordis
munditia, non solum à passionum illecebris (quam
munditia donum intellectus non facit, sed præsup-
ponitur per vitam activam perfectam) sed etiam ab
erroribus & phantasmatis, & spiritualibus formis, à
quibus omnino docet ascendere Dionysius lib. de mystis
Theol. cap. 1. tendentes in divinam contemplationem.
Hæc D. Thomas. Quibus manifestè docet ex-
mente Dionysius ad contemplationis puritatem, si-
ne phantasmatum baculo esse concordendum;
deinde assentit esse proprium effectum doni intel-
lectus nudare & purgare animam, non tam à vi-
tis, & illecebris, quam ab erroribus, phantasma-
tibus, & spiritualibus formis. Et in eadem quest.
art. 2. sic scribit: In his autem, quæ supra rationem
sunt, perficit fides, quæ est inspeccio divinorum in spe-
culo, & enigmate. Quod autem spiritualia quasi nuda
veritate capiantur supra humanam est modum, &
hoc facit donum intellectus. Hæc illæ. Sentiit ergo D.
Thomas etiam in via lumine doni intellectus
posse nudam veritatem, hoc est, sine phantasma-
tum velamine, in eligi, & contemplari.

Idem & claram docet dist. 35. quest. 2. art. 2. ubi
ita scribit: Unde fides, quæ spiritualia in speculo, & in
enigmate quasi involuta tenere facit, humano modo
men imperfici, & ideo virtus est. Sed si supernaturali
lumine mens intantum elevetur, ut ad ipsa spiritualia

afficiend s introducatur, hoc supra humanum modum
est, & hoc facit intellectus donum. Et inq. 3. quest. 2. ad 2.
ic inquit: In statu ergo via intellectus ingreditur ad
spiritualia maxime ad divina, primo modo, (idei
per viam remotionis.) Et post pacem: Et ad hoc perve-
nit Moyses, qui dicitur intrasse ad caliginem in qua
DEV' S erat. Exod. 19. Et proper hoc eti am quantum
ad statum via mandata ponitur in festa beatitudine,
qua pertinet ad deputationem intellectus ab omnibus
corporalibus. Hæc omnia ex D. Thoma adduci-
mus ac collegimus, ut Lectori innoscatur, Angeli-
cum hunc Doctorem saltem plurimi in locis
contemplationem puram, &phantasmatis
prosul expertem omnino approbase.

C A P V T X.

*Qua ratione per contemplationem à Scien-
tia infusa promanantem, Intellectus
omnino à sensibus internis
abstrahatur.*

A Litor quidem est hujus contemplationis gra-
das, circa quem tria disquanda occurunt.
Primum, An hæc scientia per se infusa alicui crea-
ture mortali saltem per modum actus commu-
nicetur. Secundum, an opus sit in hac contempla-
tione ut sensibus internis, aut externis. Tertiū,
an casu, quo sensibus, tam internis, quam externis
quis utatur, dicendis sit raptus.

Pro resolutione harum difficultatum opera
prestum erit, saltem pro prima aliqua ex principiis
Theologicis deducta præmitere. Præcipus Theo-
logorum schola D. Thomæ vestigis in his endo
part. quest. 9. 10. & 11. duplex infusa scientia
rationem excogitarunt, aliam per se, aliam vero ut
ipsi vocant, per accidens infusa. Eodem enim
modo in eadem philosophia hanc, ac in virtutibus
per se, & per accidens infusa. Scientiam per se, alicui
infusam eam vocant, qua lucri natura pulsat
a summo DEO in anima produci, nec ullo mo-
dus labore proprio, & exercitatione nostra possit
comparari, quia & lumen ad cognoscendum, &
species intelligibiles ad representandum aliovis
sunt ordinis, quam possint attingi, aut compari
in hac vita mortali; quia excedunt omnino mo-
dum humanum operandi, id est, omnem opera-
tionem à gracia habituali, aut donis etiam Spiritu
sancti promanantem, ut si anima infunderen-
tur species reprezentantes quidditative, vel An-
gelum vel naturam supernaturalem, ut gracie
aliosque habitus supernaturales fidei, spei, & cha-
ritatis. Includit enim hæc scientia lumen superna-
turelum claram, & evidens, & species repre-
sentantes res spirituales creatas, aut Angelicos spiritus,
prout in le sunt, increatas vero prout ex creatis
supernaturali evidencia cognosci possint.

Hanc scientiam habens animam Christi cum
Angelico Doctore, ubi supra communis Scholas per se
sticorum sententia tenet. Cognovit enim Anima suam
Christi per hanc scientiam quidditative & intui-
tive, ut Theologorum phrali loquuntur, res crea-
tas supernaturales in substantia, aut modo per se
proprias eorum species, & in proprio genere.

Verisimile etiam videatur D'Elparan Virginem
ea scientia non caruisse. Ita lenitus Albertus virg.
Magnus in lib. de B. Virginie cap. 71, obi docet be-
tam Virginem habuisse cognitionem supra fidem,
& super cognitionem alterius puræ creature ex-
istere.

renis in via: & cap. 96. addit simul cum habitu dei habuisse habitum, quo perfectius, quam Adā in sopore, & quam Joannes supra pectus Domini recumbens, & quam Paulus in raptu cognovit mysteria supernaturalia, & demum cap. 132. in eis alia Virginis privilegia enumerar, quod SS. Trinitatem sine medio per specialissimam gratiam in via cognovit, hanc Alberti doctrinam S. Antonius 4. parte, tit. 16. cap. 17. §. 1. aperte refert, amplectiturque libenter.

Natura & conditio- nes scientia per se in- fusa ex- ponen- tur.

Hec autem scientia que per se infusa vocatur, talis est natura & conditionis, ut ad ultimū & exercitū ipsius non opus sit conversione ad phantasmata, ut manifeste tradit D. Thomas qu. 9. art. 2. & 3. quia cū species per se infusa non sint accipitū & per sensū, neque ullo modo per sensū comparari possint; perspicuum est, nullam habere affinitatem, aut similitudinem cum speciebus sensuū, sunt enim per se ipsas species propriæ, & quidditativæ rerum repræsentantes eas, sicut revera sunt. Quare ita movent intellectum ad intelligendas res omnes, ut nullo indigeant adiutorio sensuum, ea enī ratione indiget conversione ad phantasmata; quia intelligit per species accepitas per sensū, que affinitatem habent cum ipsi species sensuum. Unde clare inferri habent in hanc scientiam æquē posse ut illa in somno, ac in vigilia, siquidem usus illius nullo modo pendet a conversione ad phantasmata, & ab ipsius somno sensuum; quare somnus quamvis liget sensus, nullo modo potest ligare, aut impedit ulcum hujus scientie. Unde scientia per se infusa Angelorum more, rerum naturas ac quidditates nude & aperte contemplatur.

Scientia per acci- dens in- fusa de- claratur.

Scientia vero per accidens infusa illa dicitur, que quamvis labore & exercitio iuste ipsius scientie possit haberi; DEUS tamen non expectatio labore & exercitatione illam alicui tribuit, ut de S. lomone, & Anostolico constat. Prior dicitur scientia per se infusa; posterior vero per accidens infusa, & per se acquista, hoc est, sapientia natura aperta, labore & exercitatione compareatur.

Deinde in eo præcipue haec duas scientias inter se distinguuntur, quia cognitione scientie infusa est cognitio propria, & quidditativa rei, attingens ipsam sicuti in se est: scientia vero acquisita cognitio non terminatur ad rem sicuti est, quin immo est valde remota; est enim nata, & comparata ex speciesibus acquisitis per sensus; infusa vero procedit ex speciesibus propriis, & quidditativis ipsius rei, que per sensus comparati nequeunt, sed à solo DEO infundi. Quare scientia per se infusa habet species altioris, & nobilioris ordinis, atque etiam universaliores, quam acquisita. Unde illa intellectum creatum ad eminentiorem DEI, & creaturam cognitionem evehit, quam quilibet alia scientia creata, ac perinde est immediata scientia beatifica, & visionis DEI.

Sed & illud inquit, advertendum, per hanc scientiam per se infusam non posse intellectum creatum ipsum DEUM immediatè & quidditativè cognoscere; hoc enim est ipsum DEUM videre more Beatorum. Cognoscitur tamen DEUS ut unus per effectus a posteriori, quatenus per creaturas cognosci potest, & è perfectius, quo effectus perfectiores sunt, tam in ordine naturali, quam supernaturali, DEUS vero ut Trinus & Unus per species per se a DEO infusas cognosci, & contemplari potest, imperfectè quidem si cum evidenti cognitione comparetur, perfectius tamen

quam possit per aliquam aliam cognitionem viatori communicata.

Quæ præmissimus haec tenus eo sine reperita videntur, ut inquiramus, an in hac vita hæc scientia per se infusa fuerit aliqui Sanctorum communicata quia in re in primis censeo certissimum, hanc scientiam posse à DEO viatoribus communicari: nec enim est illa efficacia ratio, quæ contraria partem etiam probabilem ostendat, si enim DEI pars Virgini fuit communicata, est profecto creature communicabilis. De facto vero, an fuit alicui præterquam SS. Virgini per modum habitus concessa, non auderem certò stabile. Videut enim hæc scientia mentibus etiam purissimis in regione tamen hujus mortalitatis peregrinibus impervia, ac omnino ab humana natura cōditione remota, magis Angelicis spiritibus, quam hominibus convenire; hac de habitu scientia per se infusa.

Si vero sermo sit de lumine, & species per se infusa, transconter, & per modum actus, satis probabile appare: hanc scientiam aliquando sanctissimi Vitæ fuisse non temel ac iterum, sed frequenter communicatam; & forsan in illo mirabili primi Parentis sopore, fuit illi à Dño hujusmodi contemplatio immissa, ut aperte significare videatur D. Thom. q. 13. de veritate, art. 2. Et sic fuit ecclasis, inquit, Ade, ut dicitur Genes. 2. in glossa, quæ ecclasis recte intelligitur ad hoc immissa, ut mens Ade participet Angelicæ Curie, & intrans in Sanctuarium DEI novissime intelligeret. Hac D. Thomas. Et quæst. 18. art. 2. expresse docet, quod DEUM, & substantias immateriales primus Parentis cognoscebat, non per res sensibiles, sed per inspirationem internam, & species supernaturales infusas, meo quidem iudicio à phantasmis independentes. Quid enim est Angelorum more contemplari, ut aliqui Patres de primo parente uno fatentur oīc. quā sine phantasmatum speculatione adiutorio de divina intueri ē Sanctus Gregorius lib. 4. dialog. cap.

1. In paradiso quippe affluerat homo verbis DEI perfrui, & beatorum Angelorum spiritibus corda munditia, & celsitudine visionis interesse. Hac Gregorius. Quibus aperiē denotat Propterea parentem Angelos perfectissima visione conspicuisse. Hoc etiam clare indicat Augustini verba lib. 12. super Genes. ad litteram cap. ultimo, Tom. 3. Forte inquam sic cum eu loquebatur (scilicet primū parentibus) & si non ranta cum participatione divine sapientia, quantum caput Angelii, tamen pro humano modo, quantumlibet minus, sed ipsa genere visionis & locutionis. Hæc autem est omnino phantasmatum experta.

S. Damascenus lib. 2. cap. 10. cononat. Homo, inquit, in statu innocentia DEVUM sicut alter Angelus vidit. Deinde S. Thomas quæst. 18. de veritate art. 2. expresse docet, quod quamvis Deum, aliasq; substantias immateriales intelligere naturaliter in hac vita non possimus, nisi per species à phantasmis abstractas, sed ex perfectione gratia, inquit D. Tho. hoc habebas homo in statu innocentia, ut DEVUM cognosceret per inspirationem internam, ex irradiatione divina sapientia, per quæ modū DEVUM cognoscebat, non ex visibilius creaturis, sed ex quadam spiritu di similitudine sua meti impressa. Hac D. Th. Scilicet ergo Doctor Ang. nobiliorum umen ac species intelligibilis esse

Iacob. a Iesu Oper. Tom. II.

Kk

non

Ad scientiam per se infusam quales requirantur species intelligibiles.

non solum primi hominis menti divinitus impressas, sed etiam esse alterius generis, alteriusque conditionis, & naturæ, quam sunt species personæ acquisitaæ. Quare illæ species, illudque lumen ad scientiam per se infusam pertinent, species enim, quæ ad scientiam per accidentem infusam pertinent, alii sunt naturæ & conditionis, ut pertinet ex natura sua abstrahit à formis sensibilibus.

Huc etiam sententia faveit D Bonaventura in 2. distinc. 2. 3. art. 2. quaest. 2. Cognitio, inquit, homini in statu innocentia media erat inter cognitionem statu gloriae, & statu misericordie. Unde hujusmodi scientiam per se infusam, licet Protoplantes fortior per modum habitus non habuerunt in illa ecclasi, & sopore, per modum tamen actus fuisse tunc ei communicatam probabilissimum nobis videtur. Vidi quippe in illo sopore, & auditivit, ut alter Paulus in sapto, quod Patres passim facerunt, arcana DEI mirabilia, ut expreſſe Augustinus libro 9. super Genesim ad litteram capite ultimo. Et Bernardus serm. 2. Septuaginta, & alii non pauci.

Neque solum protoplasto, sed & aliis Ecclesiæ proceribus, ac sanctissimi Viris lumen hoc, licet in transiū ad DEO fuisse communicatum non dubitamus; nam, & plurimi eorum ad altissimam DEI contemplationem, super communem hominum statum elevatam, constat fuisse divinitus evectum. Quæ quidem visio, sive contemplatio, licet ad divinæ essentiaz clarissimam visionem non pertigerit, tamen infra divinæ essentiaz visionem, ac quæ ei immediatam contemplationem sublimioris fuisse cognoscimus. Quæ quidem nobilissima contemplatio, cum neque à lumine gloria, neque ab intellectus dono possit emanare, videatur, aperie que conjugitur, à lumine infusa scientiae proficiat.

Portio de S. Joanne Evangelista Origenes homil. 2. in diversis ita scribit: Joannes in magna veritate in seculorum, ultra omnia cœlum in Paradiso Paradiſorum, hoc est, in causa omnium audiuit unum verbum, per quod facta sunt omnia, & licet ei illud verbum dicere. Et infra: Subiectus in ea, quæ superiora sunt secretæ, videlicet unus essentia in tribus substantiis, ac triū substantiarum in una essentia ingressus est. Hæc ille. Simeon quoque Metaphysicaster in inicio vita illius de hac aliissima Joannis contemplatione ita loquitur: Cumq; in montem Thabor Christus ascendens, ipse Joannes una concendit, ac dignus habetur visione admirandi, & majori quam dicit posse, ipsam Verbi divinitatem denudatam intuitus est. Videtur igitur de sublimi, ac extremitate divinaria DEI contemplatione intelligendos Metaphystes, dum inquit, ipsam Verbi divinitatem denudatam intuitus.

Sanctissimam quoque Virginem TERESIAM à JESU, sapissimè ad præclarissimam, splendidissimam, divinorum intuitionem à DEO fuisse divinitus sublevatam, tam ipsa Mansione 7. castelli annimæ cap. 1. quæ alii ejusdem vita Historiographi nostri Bal- Didacus Jepes Episc. Turiallonensis, Francisc. Ritha- à S. bera, & Joan. à JESU MARIA manifestè confi- Cathar. tur. Sufficiat nunc ipsammet de hoc loquorem audiens: In illa, inquit, visione intellectuali quadam ve ita ipsius representatione animæ SS. Trinitatis manifestatur, per quamdam inflammationem, quæ primitus in intellectu descendit ad instar numeri lucidissimæ, ac supra quam dicit queat clara, & li. animæ per admissibilem notitiam, quæ tunc animæ com- S.M. municator cum summa veritate cognoscit omnes Tereſia. Trinitatis personas esse unam eamdemq; substantiam, unam potentiam, unam sapientiam, ac denique unum Dsum, taliter ut ea, quæ hic per

fidei credimus, tunc animæ, quasi intuitivæ, at ha- dicam) videat; & si non oculis corporeis, cum hec visio non sit imaginaria. Tunc omnes tres perso- nae lete animæ communicant, cum illa loquuntur, & illuminant: ejus in electum, ut intelligat illa E- vangelii verba: Ad eum venientes, & mansione apud eum faciemus. Haec tenus B. Virgo TERESA, que dum ait, Trinitatem quasi oculis intellectualibus vidisse, ostendit se Deum quatuor non omnino clare, sicut tamen clare, & aperiè conspicio. Similes rapiunt ac sublimissimas in eis contemplationes plures habuisse B. Ioannem à Cruce tradidit: Legenda ejus historia, de quo Seraphica M. Teresa dicere Joseph I loebat, illum communerantur esse inter priores, san- JESU. diiores, ananas, quæ DEVUS in Ecclæ sua habebat, & ingentes eluctus, puritatis, sapientias, calistetha- MARIA. sauros communicebat. Adeoque Ioanni noster rapto, & ecclæs, & à sensibus abstractiones familiares subi- mus 1. re, ut S. M. teresa hæc experta, dicere solita fuerit: Ioseph, impossibile est sermonem de divinis cum P. IOANNE misere, quia mox ipse in eisdem abit, ut alii ab eis compellit.

In his igitur & similibus contemplationibus per festissimæ pectorum mentes, ita divina operante virute, à rebus omnibus creatis abstrahunt, immo à leibis, propterea, sensibus ita alienatur, ut vere in cœlis convertati dicantur; non mirum si eos, quorum est conversatio celestis, modus ex a celstis spirituum conversandæ Deo insundatur. Ad hanc altissimam cognitionem non solum Apostolos & Prophetas, sed & alios heros viros, & faminas, ut jamjam demonstravimus, divinitus sublimioris ex eorum vita, & gemitis non obsecrè conjicimus. Nec enim alienum est à divina providentiæ, ut hi qui certos virtutibus sapientiæ modum antecellunt, à DEO supra humanum modum subleventur, & qui seraphico amore ornantur, se- raphica etiam cognitione interim donetur. Quid si aliquando Deus præter communem ordinem mentes aliquorum in hac carne viventium, ledò sensibus carnis orientium, utque ad visionem ex essentia, ut Moysem & Paulum dignatus est elevare, non mirum si purissima etiam Sanctorum mentes ad contemplationem altissimam à mediâ inter visionem beatam, & fidem per infusum lumen etiam mediâ inter lumen beatissimum, & fidem lumen & specierum etiam intelligibilium, quæ à mediâ diuinenitatem in eis species à sensibus abstractas, & inter essentiam DEI, quæ supplet vicem speciei in membris Beatorum misericorditer evanuntur. Non est quod sperare innuit D. Th. I. p. q. 12. art. 11. ad 1. dum dicit visione Jacob fulle contemplatione eminentem est supra communem est statim: At communis status contemplanti est per conversionem ad plenariam habuit ergo Jacob altior modus contemplandi & videndi Deum, per lumen, inquit, in- numerum, ac species intelligibiles, ejus meum impeditas phantasmabibus independentes.

Quoad secundum verò punctum, an in his modis con- ciplatione anima necessariò debet esse ita abstracta à sensibus interioris & exterioris, dicendum est quod ex ultimo. Primo in hac elevatione scientiam infusa est anima cum voluerit, liberè uni à sensibus interioris quæ exteris, quod aperiè constat è Christi Dni exemplo, qui cum habet scientiam infusatam simul & beatam, sensibus à interitis quæ am excedit. Præterea hac elevatione non petit ullo modo conversionem, neque ad sensus inter- ternos, neque ad externos, quia cum sit independentis à phantasmabus, ut supponimus, & ab-

*Hac elevatio me-
riti raptus non
superiori
potest, &
quare.*

*Raptus
divinus 3.
ab causa
fine con-
versionis
ad plan-
tafinita,
continge-*

*Non est de-
tus, quod anima à sensibus exteris
essentia abstrahatur, quia taliter elevatio illa divina, que
raptus ratione scientiae infuse purissimis mentibus con-
tingit, non potest in sensibus, neque internis
à sensi-
bus.*

abstractionem phantasiæ.

*2. Infertur non esse de intrinseca ratione raptus, quod anima à sensibus interne sive exteris
abstrahatur, quia taliter elevatio illa divina, que
raptus ratione scientiae infuse purissimis mentibus con-
tingit, non potest in sensibus, neque internis
à sensi-
bus.*

*tio à corporis sensibus, tunc magis ecclastis dici solet.
Ex mente igitur Augustini vera ecclastis non datur
nisi cum ab aliis actione à sensibus externis, & de hac
intelligi potest, quod D. Dionys. cap. 4. de divinis
nominiis asserti: Est (an) autem ecclastis faciens di-
vinus amor, ea quidem ratione, quia divinus amor
abstrahit, & separat animam à sensibus. Et quae
hæc communis sententia Patrum, eam probat D.
Thom. art. 1. hujus quæst. & plenius (uperius) de-
claravimus hanc abstractionem intellectus à mo-
do connaturali cognoscendi verè dicit raptum, id
que manifeste experientia constat.*

*Ratione etiam probatur, quia operationes sensuum exteriorum necessaria non sunt, immo impe-
dione sublimiori divinorum contemplationis,
quia cùm vis animæ nostræ sit limitata, & facile
per sensus distrahitur, oportuit claudi exterius sensu-
rum fenestræ, & interioris anima ad Deum ele-
vatur, ad quod multum juvat illa suspensio extero-
rum sensuum, de hoc genere ecclastis locutus est D.
Bonav. Tomo 2. tral. de 7 gradibus contemplationis,
dicens: Ecclastis est deserter exteriori homine sui ipsius
supra se voluptuosam quadam elevatio ad supernaturam
divini amoris fontem. Hac autem doctrina
confirmari potest testimonio plurium Patrum.*

*De hoc rapi Richard. lib. 4. de contemplat. cap.
16. quem ebrietatem appellat, inquietum: charissimi
inebriantur, ebrieras autem mentis alienationem es-
fecit, & superna quidem revelationis insuffatio eos dum-
taxat, qui charismi sunt in mentis excelsum adducit
secundum illud: Inebriabuntur ab ubertate domus tuae. Psal. 33.*

*Bernardus quoque serm. 85. in Canticas: Sed at-
tende, inquit, in spiritu ai matrimoniis duo esse genera
pariendi. Et infra: Ut in hoc ultimo genere interdum
exceditur, & seceditur etiam à corpore sensib. ut
se se non sentiat, que verbum sencit. Accedit Vercel-
lensis qui in illa verba Can. Amore languore, sic ait:
Languor iste usque ad mortem dicit, mors autem est
plena separatio viatilis spiritus à corpore, & significat
plena separationem viatilis affectus per excessum me-
titus, & commodam unitiōnem ad DEUM. Expressius
hoc Richard. Victorin de amore inseparab. cap. 4.
docet, inquietus: Neque etiam necesse est, ut in hu-
c sensibus, quibus humani spiritu lutofis sensibus divino
manere arreventur, extra se esse dicamus, cum Paulus
in suo raptu, an in corpore, an extra corpus fuerit se di-
cat prorsus ignorare. Vbi ergo sunt, inquit, in eo quod
interius est fui, profundum est cor hominis, & inscruta-
bile homo enim ita secretus est sibi, quod solus superius
nos sciat, quod interius non inducuntur, sed inducuntur
spiritus in illo interiori cænaculo; quodque illud
clausi se sensuum officiis securius, secreto, &
afflissimo complexu conservant cum dilecto, & ibi me-
liori secundant, & cum sic ibi sunt simili, talius se ha-
bent. Hacten Richard. Passimque apud Patres fit
mentio de hac ecclastis, quæ sensibus exercitis con-
sophit anima ad superna elevatur.*

*Assertio secunda, Hæc abstractio à sensibus,
qua in raptu coingere solet, quasi connaturaliter
consequitur ad mentis elevationem, sive veleni-
tem actuationem circa divina; quia quamvis à di-
vina inspiratione raptus divinus provenia; suppon-
ita vero hac vehementi intellectus actuatione, a-
lienatio à sensibus necessariò consequitur, immo in
raptibus, qui contingunt ex vi naturalis con-
templationis, etiam si sunt per solam speculationem sine illo affectu, ut superius probavimus
multorum Philosopherum exemplo. Hac con-
clusio confirmatur a D. Thoma 22. q. 17 s. art. 2.
ubi hanc vim ecclastis faciendo, hoc est, à sensibus*

Kk

al-

C A P V T XI.

*An in divino Raptu omnes anima sensus
tam externi, quam interni absor-
beantur.*

I Oquimur de raptu natura proportionato, id est, non promanante à speciebus intelligibili-
bus à DEO infusi, de quo superius latius disserui-
mus, sed de illo, qui licet per actum fiat superna-
talis, sicut tamen per species acquisitas, & modo illis
& intellectui mortali corpori coniuncto accom-
modatis. Praterter tertio est in presenti, tam de ra-
ptu, quam de ecclastis, quæ ab amore vehementi in
DEUM procedit.

*Prima assertio, in raptu regulariter reperiatur ab-
stractio à sensibus externis, ita ut non solum non
operentur, verum etiam ita impeditur, ut neque
operari possint, neque per externa objecta, quan-
tuvis vehementia, excitari queant.*

*Hæc assertio probarat ex D. Augustino lib. 12.
super Genes. ad litt. cap. 12. ubi ita scribit: Quando
autem penitus avertitur atque abripitur anima intē-*

Thom. a Iesu Oper. Tom. II.

*In raptu
regulari-
ter repe-
nitur ab-
stractio à
sensibus
externis.*

alienationem clare attribuit vehementer affectus, & in solutione ad 2. docet vehementiam affectuum causare ecstasim, qua enos casu sat excessum cognitionis, quo mens ad intelligibilia vehementer rapitur, alienata a sensibus, ubi etiam hoc annotavit Cajeanus, cuius ea est praecepta ratio; quia cum virtus anima ut non semel i. m. diximus, sit finita, absorbita vehementer a superioribus, ac intermissionibus, non potest simul ad externas derivari.

Duplex à sensibus abstractio, ut notat D. Thomas 2.2. qu. 173. art. 3. aliquando solet esse omnimoda & totalis, ita ut tempore sensus ita sint ligati & absorpti, ut nulla ratione sua objecta percipere possint; aliquando vero ista abstractio est imperfecta, ita ut hie sensus non proflus sponatur, vix tam sensibilia percipere possint, quia sunt nimis debilitati in propriis operationibus.

Hæc autem abstractio à sensibilibus duplice ex causa naturali, ut egregie docuit D. Th. 2. q. 173. art. 3. provenire potest; vel à causa naturali ordinata, scilicet somno, & sic multi Prophetæ in somnis tranquilla mente, & sine exterritorum sensu strepitu ad divinas visiones percipiendas elevabuntur; vel à causa animali ex nimia scilicet attentione ad imaginabilia, aut intelligibilia, ex qua quidem causari solet ista à sensibus alienatio, ex vehementi enim affectione potest, & superioris inferiorum actus, vel debilitantur, vel omnino à suis operationibus impediuntur.

Assertio tertia, in ecstasi contingere potest ex vi & efficacia raptus divini, non solum abstractio à sensibus exteris, ve. ùm etiam internis.

Hanc assertiōnēm laudissime probavimus lib. 5. de contemplat. cap. 1. primò ex D. Augustini Tractatu 102. in Joannem: Cum vero, inquit, spiritus eius operit omnia dijudicare, ipse autem à mente dijudicari, etiam in hac vita adhuc velut per speculum ex parte perspicit, tamen non ullo corporis sensu, non alla imaginaria cognitione, que caput, aut singulare qualitercumque similitudines corporum, sed mens certissima intelligentia Deum intelligit non corpus esse, sed spiritum.

E. inf. à: Quidquid enim in talibus spiritibus de DEO cognitionibus ex corporum conjectudine occurrit, negando atque respondeo tamquam importunas muscas ab interioribus oculis abigunt, & sinceritate eius lucis acquiescent; quia teste ac judice, has ipsas imagines corporum suis internis affectibus intuentes, falsa omnino esse convincent.

Idem quoque Augustinus lib. 12. super Genesim, in quo saepè repetit visionem intellectualē in hoc distinguendā à visione imaginaria, quod ista veritatis circa imagines, sive similitudines rei, intellectuālis vero circa intelligibilia objecta. Vide eundem August. cap. 3. 5. 12. 24. & 26. ex quibus locis satis perspicue constat visionem intellectualem proprie debere in eo consistere, ut pura & nuda veritatis sine ullo phantasmatum velamine intelligentur. Augustini doctrinam sequitur D. Thomas 2. Cor. 12. qui constituentis tria visionum genera, de tertia specie sic loquitur: Intellectualis est illa, qua cognoscimus naturas rerum in se ipsis; nam propriæ objectum intellectus est, quod quid est.

Affertur etiam nostra sententia D. Bernard. serm. 52. in Cant. Moriorum, inquit, anima mea morte eti. am. si diei potest, Angelorum, ut praefontum memoria excedens rerum inferiorum, corporearumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exuat, sita pura cum ei conversatio, cum quibus est puritas in similitudine. Et infra: Corporum vero similitudinibus phe-

culando non involvit Angelica puritatis est. Accedit Richardus: Victoria lib. 3. de contemplat. cap. 1. ubi loquitur de alia, & purissima contemplatione, inquit: Quid hic facitphantasmatum corporalium creatrix, & reparatrix, imaginatio recessat, tamen procul ab hoc negotio totphantasmata formatrix, & imaginatio, que tot corporalium formas quotidie novas & nova creat, antiquas reparat, & per tam multiplices, & tam variis modis pro arbitrio disponit & ordinat. Nihil hic proficit, ino multum ob sunt suorum simulacrum tam copiosam multitudinem. Quid te improbus haec operingeris? quid te in hujus contemplationis officiam cunctantia importunitate intrudat? Quid tu in hac officia, quid tibi cum pura intelligentia, nec nisi operari in auro, nihil tibi in tali artificio. Nec purgare aurum, qui semper turbas in intellectum purum. Aurum mixtum est scoria, immo aurum nullum omnino est copia. Hæc tenus Richardus, cui consentit apetus verbis Hugo de sancto Victore lib. 2. de anima cap. 20. Nihil, inquit, sensualitas (scilicet loquitur de rapto) nihil illic agit imaginatio, sed omni interiori ratione interdum proprio videtur officio.

Hanc demum lenitatem omnem feret Doctor mystici sequuntur. D. Bonaventura lib. de 7. 1. tinerib. aeternit. Itinere 3. distinct. 4. art. 2. & 4. Dionysius Cartul. de vita inclusa, cap. ultima, & in 1. sententiārū distinct. 2. obi triplicem purgationis gradum intellectus constituit: Intellexus, inquit, purgatus est, cum abstrahitur à sensibilibus species, purgator, dum mundatur àphantasmatis imaginibus. Et infra: Ex parte autem intellectus collitur prima presencia corporis, quæ est ad sensum. Secundo, presencia imaginis corporalis ab imaginacione. Tertio, actu intellectus accipiens exphantasmate. Plenus ideo D. Dionysius in Commentariis mysticis, Theolog. art. 2. etiam ex mente D. Thomæ contendit probare posse etiam dari in hac vita intellectum sine ullaphantasmatum cooperatione.

Joan. Gerson vero super Magnificat tract. 1. Alphab. 81. littera Q. cum distinctione procedit, docet enim, quod licet incipientes in initio phantasmatibus utantur, & adjuventur; sed hoc non assidue, quia postea adjutrice memoria spirituali, cum habitibus, sive speciebus per invenit gentia coniunctionem acquirunt, potenter se in actu continuare sine ministerio imaginationis, nam ulla nihil agit inferior ad actu spiritus, sive partis superioris, sed sopita quodammodo silent & tacet, vel si moveratur, & leviter, non conturbat, neque dejet spiritum ab arce contemplationis, hæc est Pax, quæ secundum Apostolum suparet omnem sensum, & ipse Gerson adducit pro ulla sententia veteris Richardi dicentis: Felix divisio, & mirabilis separatio, ubique corpulentum est, remanet deorsum, quod spirituale & subtile est, usque ad speculacionem divina gloria sublimatur, & in eandem imaginem transformatur. Pars inferior componitur ad summam pacem & tranquillitatem, & pars superior sublimatur ad gloriam & iucunditatem. Hæc Gerson.

Nostra sententia ea quoque ratio reddi potest, quia in aliis contemplatione, sive contingat in rapto, sive non, infundi solet a DEO species intelligibiles, independentes àphantasmabus.

Quare cum ista species à sensibus non aequaliter surgerent, etiam utimur sine ulla conuersione ad sensus internos.

CAPUT XII.

*Quotuplex sit Raptus divinus, ac quae
sint eius species.*

Raptus a-
liu sif
intelle-
ctus, aliu
volunta-
tu.

Virtus
excessus in intellectu unus, & alter in affectu; unus in
natura, & alter in servore: Vnu in agitione, alter in
conditio-
nes de-
claran-
tes.

Raptus si in latiori significatione accipiatur, me-
ritio duplex distinguitur: alius intellectus, qui
provenit ex vehementi contemplatione, sive ex di-
viniluminis abundantijs; alius voluntatis, qui pro-
cedit ex maximo amoris vel exultationis fervore,
utrumque complexus est Bernardus cap. 49. in Cat-
ebi exponens illa ve: ba. Introduxit me Rex in cellam
vinaria, ait: Cum enim duo sint beata contemplationis

denique præ magnitudine exultationis; seu de-
lationis, & jucunditatis fieri tradat. Primum or-
nat affectum, id est, voluntatem. 2. Illuminat
intellectum; 3. Ad utrumque consequitur.

Oritur ergo ecstasis, ut doctrinam Richardi bre-
viter perstringamus ex magna devotione, quando
Anima tanto desiderijs coelestis, & divini amoris
igne succenditur, ut ad cetera similitudinem lique-
fiat, & quasi a proprio statu dimota, & insta fu-
mi attenuata ad superna conciliatur. Cui devotio-
ni, & amori aliquando magnitudo lucis adjungi-
tur, aliquid solus devotionis affectus aliena-
tionem operatur.

Oritur deinde ex ingenti admiratione, quando
anima divino lumine irradiata, & summa pul-
chritudinis, & perfectionis divinae cognitione fu-
spensa, tam vehementi stupore concutitur, ut in
similitudinem fulgoris coruscans transcursum le-
ibus in summa elevetur; & haec quidem admira-
tio, & perfecta cognitione, inter dum anima non pre-
venta advenit, interdum in eam in affectus amoris, vel in profunda meditationem incumbens
intruit. Interdum a lumine incipiens, in ardentissi-
mum fervorem definit. Tunc etiam homo ab ex-
terioribus sensibus alienatus, vel sensibus interioribus
utitur, cum scilicet imaginatio contemplationis
intellectus cooperatur, vel etiam a sensibus
interioribus abstrahitur, & solo intellectu sine co-
operatione phantasie merè spiritualiter videt, &
amore illo voluntatis, qui hanc cognitionem se-
quitur, diligat.

Deinceps igitur raptus ex lumine, quando divi-
na locis splendor in tantum anima iradiat, ut ad
capient illum, & attendendum ad ea, quæ sibi
revelantur, præmissa a cognitione sensuum functiones
deficiuntur: procedit præterea raptus ex fervore, nam
amor, qui aetate Dion. ecstasis facit, cum vehementer
est anima extra se ponit, h.e. ex a modum communi-
cam, & congruum naturam, scilicet, ut per tenaci-
tiam intelligibilia cognoscat, ita ut tunc, licet cor-
pus animare non definatur, per illud tamen exterioria
percipere, aut sensibus ut penitus omittat.

Deinceps igitur raptus ex cognitione, q[uod] datur intel-
lectui, inquit Richard. lib. 4. de contemplat. cap. 16.
Bibunt autem quodammodo, qui ex divinis revelatione-
bus summa cum facilitate & jucunditate haurient, quod
de intima veritate suavitate ardenter concupiscunt.
Clariss ergo comedunt, sed charissimis bibunt, quia secu-
dum mensuram dilectionis dispensatur & modus mani-
festationis Eboracensis aeternitatem in alienationem efficit;

& superne quidem revelationis iusficio eos dunit atrox,

qui charissimi sunt in membris excessum abducit. De a-
mone vero, & transformatione voluntatis dicit i-
dem. Auctor in Tractatu de 4. gradibus violentia
charitatis, exponens tertium gradum violente chari-
tate, sic inquit: Tertius itaq[ue] amoris gradus est, quæ
do mens bonitatis in illam raptum divini luminis aors-
sum, ita ut humana anima in hoc statu exteriori omni-
num oblitus penitus nesciat scriptum, toruq[ue] transiret
in DEVM suum, & faciat quod scriptum est; Etiam
per omnen

Psal. 67. per omnen es inhabitare Domini uero Deum. In hoc
itaq[ue] statu competitur profundus, sicut carnarium
desideriorum turbas, & sit in celo silentium, quasi hora
dimidia. Et quidquid molestie inest, absorbet aglo-
ria. In hoc statu dum mens a scripta alienatur, dum in
illad divinis Arcani secretariis raptus, dum ab illo
divini amoris in entro undique circumdat, intime
penetratur, usqueque inflammatur, se ipsam peni-
tus exxit, divinum quemadmodum affectum induit, &
intelligibilis configurata, rotat in altum glo-
riam transire. Haec tenus Richardus.

Ad hos igitur geminos fontes, lucis in quam, &
amori, ferè omnes raptus & ecstasis species redu-
cuntur, raptus enim a luce, ecstasis ab amore om-
nino provenient; quamvis animam excedere, &
a sensibus alienari a tribus causis Richard. lib. 5. de
contemplat. cap. 7. usque ad 14. trahere originem
doctet, nempe hanc alienationem fieri, aut præ
magnitudine deivationis, aut præ magnitudine
admiracionis, id est, divinae lucis irradiatione, aut

amoris, qui ab amore, vel delectatione oriuntur.

Cum igitur raptus in potentia cognoscitiva sub-
iectetur, secundum varios divinae illustrationis co-
templandi gradus, potest etiam contingere raptus.

Sex autem sunt, ut eruditio docet Richard. con-
templationis genera a se, inter se omnino divisa.

Primum itaque est in imaginatione, & secundum so-
lam imaginationem. 2. est in imaginatione secundum ra-
tionem. 3. est in ratione secundum ima-
ginationem. 4. est in ratione, & secundum ratio-
nem. 5. est supra rationem, sed non præter ra-
tionem. 6. supra rationem, & videatur esse præter ra-

tionem. Duo itaque sunt in imaginatione, duo in
ratione, duo in intelligentia.

Primum in imaginatione, & secundum solam ima-
ginationem, tunc contingens, quando illa sive rerum
visibilium formam & imaginem consideramus; at-
tendentes corporalia ista, quæ corporeo sensu in-
spicimus, quam sit multa, quam magna, q[uod] a pul-
chra, quam diversa, &c, & in illis Dei potentiam,
sapientiam, & beatitudinem venerando miramur, &

Thom. a Iesu Oper. Tom. II.

KK 3

tunc

Sex con-
templa-
tionis ge-
nera ad-
ducuntur
& decla-
rantur.

Aliæ divini Raptus species enumera-
tantur.

Tunc contemplatio in sola imaginatione versatur, quando nihil argumētando, quāritimus, vel ratione inveniendo investigamus, sed liberè mens nostra hoc illucque discarrit, quo eam horum spectaculorum admiratio rapit: quando verò prædicta, quæ imaginamur, eorum quāritimus rationem, & inventam in considerationem cùm admiratione adducimus, & speculanur mirantes, tunc secundum cōfurgit genus contemplationis, nempe in imaginatione secundum rationem, tertium vero genus est in ratione secundum imaginationem, quando per rerum visibilium similitudinem in rerum invisibilium speculatione sublevamur.

Quartum genus contemplationis est, quod in ratione, & secundum rationem formatur, quando sermo omnis imaginacionis officio solum illis animis intendit, que imaginatio non novit, sed potius que mens ex ratione colligit, ut cù per invisibilis nostra, que per experientiam novimus, vel per intelligentiam comprehendimus ex eorum consideratione in cœlestium bonorum contemplationem affurgimus. Hæc contemplatio ideo in ratione consistit, quia sensus sensibiliis, solis intelligibiliis intendit.

Quintum contemplationis genus est, quod est supra rationem, non tamen præter rationem: ut cù mens ex divina revelatione cognoscit, quod humana capacitas metas transcendit, ut sunt illa, que de divinitatis natura, & simplici DEI essentia credimus, quæ quamvis sint supra rationem, non tamen sunt præter rationem, quia ratio facile ei acquiescit. Sextum genus est, cù mens elevatur ad videnda ea, quæ sunt supra rationem, & videntur esse contra rationem, ut sunt mysterium SS. Trinitatis, & alia similia.

In omnibus igitur his contemplationum generibus, ut docet idem Richard, lib. 4. de contemplatione.

In his omnibus contemplatione mente excedere, neque ullam est contemplationis genus, quod non possit utroque modo mente (sicilicet sobria, & ebria) contingere, & quamvis in quatuor primis quasi domesticum sit sine illa animi alienatione in contemplationem affurgere, in his tamen duobus novissimis, quasi familiare esse solet, ut ipsa mens humana sepiam excedens in sensu alienationem transeat. Quam quidem doctrinam exemplo Moysi, & Bæzelel confirmat, dicuntur.

Quod autem hæc omnia contemplationum genera possint per ecclesiasticum cerni, mystico Moysi exemplo tenemus. Quod verò sine ullo mentis excessu possint in contemplationem adduci, ex typico illi Bæzelel opere habemus. Ut enim Moyses arcam, & utrumque Cherubim ex divina revelatione videre potuisset, montem ascendit, nebulam subintravit. Ut autem Bæzelel mysticum illud opus operaretur, & intueretur, nec montem, nec nebulam quæsiisse, vel subrise legitur.

Ei infra: Moysi utique dictum est: Vide, ut omnia facias, sicut tibi in monte monstata sunt. Si ei in monte à Domino monstrata sunt omnia, ergo non solum Cherubim, sed etiam Arcam. Hoc est, quod superius iam dixi, quia ad quolibet contemplationum genus pertinenter possunt, Domino revelante, per mentis excessum videri. Sed ex Bæzelel opere nihilominus potest perpendi, quia qualibet horum absque ullo mentis excessu possunt, & solent in contemplationem adduci,

Ex quo obiter licet colligere in raptu sicut in contemplatione variis perfectionis reperi gradus, nam quo alius est cognitio, sive divinorum contemplatio, eo perfectior est raptus sive elevatio anima ad divinita percipienda.

S I conditionem & naturam raptus spectemus, non incongrue raptus dividii poterit in raptum in somnis, vel in vigilia contingentes; in somnis raptum in quidem anima etiam ad divina rapi, & elevar in somnis raptum in somnis intellectum prætermisso conaturali cognoscendi modo, mediante imaginatione & sensu, ad objectum propositum percipiendum elevari, & in somnis cum ab hoc operandi modo sibi conaturali vi superioris naturæ elevar ad divina intelligentia, consequens fit etiam hominem dormientem rapi, & elevari. Et iuxta hanc sententiam omnes Prophætæ, qui in somnis divinas visiones habuerunt, eas in raptu accepisse jure dicuntur.

Alius est raptus in vigilia contingens, cum divinus Spiritus mentem hominis elevat, attenuans reddens ad ea, quæ vult revelare. Si autem DEUS animam rapiat ad visionem sive revelationem imaginariam, abstrahit eam, & separat ab ulla sensuum externorum; si verò raptus sit intellectualis, cum mens nostra divino illustrata spiritu, ad visionem, sive revelationem intellectualem sublimatur, tunc abstractio sit non solum ab ulla externorum sensuum, sed etiam ipsius phantasie. Quando verò mens assumitur ad divina essentia visionem, abstractio sit à sensibus, phantasia, & formis intelligibiliis, quia essentia divina per se ipsam videtur. Hæc omnia sequentibus verbis tradidit Augustinus lib. 12. super Genes. ad litter. cap. 26. his verbis: Cum rapiatur anima mea visa, quæ spiritu cervuntur, similia corporalibus, ita ut omnino à sensibus corporis avertatur amplius, quam in somno solet, sed minus, quam in morte: Nam divina admonitionis est, & advisor, ut se non corpora, sed visa corporum similia spiritu alter noverit cernere, sicutque in somnis videtur, etiam antequam evigilat, sciat. Ibi si etiam videntur futura, ita ut omnino futura nesciantur, quorum imagines presentes videntur, sive ipsa hominis mente divinitatis adiuta, sive aliquo, inter ipsa visa quid significant, exponente, sicut in Apocalypsi 1. 14. annis exponeatur, magna revelationis etiam si forte ignoret ille, cuius hoc demonstrantur, utrum ex corpore exierit, an adhuc sit in corpore; sed solum à sensibus corporis alienato ista videat; potest enim sic raptus id ignorare si ei & hoc non offendatur. Porro autem si quemadmodum raptus est à sensibus corporis, ut effet in istis similitudinibus corporum, que spiritu videntur: ita & ab ipsis rapiatur, ut in illam quasi regionem intellectualium, vel intelligibilius subelevator. Ibi sine illa corporis similitudine perspicua veritas cernitur, nullis opinionum falsorum nebulis obscuratur. Ibi virtutes anima non sunt operosa, ac laboriosa. Et infra: Ibi enim beata vita in fonte suo bibitur. Et icerum infra: Ibi videntur claritas Domini non per visionem significantem, sive spiritualem, sicut videt Esaias, vel Iohannes in Apocalypsi, sed per speciem, non per enigmata, quantum ea capere mens humana potest, secundum assumentis DEI gratiam. Vi os ad loquatur ei, quem dignum tali DEVS colloquio fecerit, non os corporis, sed mentis.

Ex his D. Augustini verbis colligit D. Thomas de veritate quest. 13. art. 2. ad 9. duplicitem esse raptum: unum, quo mens raptur a sensibus ad imaginariam visionem, sicut accidit Petro, Act. 10. & Jo-

De Joannin Apoc. syp. Alium, quo mens rapitur à sensu & imaginatione simul ad intellectualem visionem. Et hoc idem dupliciter uno modo secundum quod in electus intelligit DEUM per aliquas in eligibiles immisiones, quod est proprietas Angelorum, & sic fuit ecclasis Adx, ut dicitur Gen. 2, in Glosa, quod ecclasi recte intelligitur ad hoc immisla, ut mens Adx particeps Angelicæ Curia, & in trans in Sanctuarium DEI novissima intelligeret. Alio modo secundum quod intellectus videt DEUM per essentiam, & ad hoc fuit rapitus Paulus.

Secondum igitur hanc D. Augustini, & D. Thomæ mentem tres gradus five species raptuum distinguuntur. Alius per elevationem ad visionem imaginariam, & per abstractionem solum à sensibus exte nis. Alius per elevationem ad visionem intellectualem, quæ duplicitate contingere potest, vel per species in eligibiles in anima existentes, vel per immisionem vive infusionem intelligibilium specierum à DEO factam, quæ omnino abstracta à phantasmabus, maximè illa, quæ per immisionem intelligibilium specierum, cura eam Angelorum propria esse doceat D. Thoma. Tertius gradus est, cum mens ad divinæ essentiaz visionem rapitur, in qua in mente non solum à sensibus internis, & externis, verum etiam à speciebus intelligibilibus omnimoda fit separatio.

In ei horum igitur raptus, ille est nobilissimus, quo anima ad divinæ essentiaz visionem sustollitur, quæ talis fuit Pauli, de quo infra uberiori disserendum erit. Secundum locum tenui raptus intellectualis, in quo etiam duo gradus inveniuntur. Perfectior enim ille est, quando anima elevatur, ut divina per intelligibilem immisionem specierum percipit, quam cum per species in anima existentes ad similem visionem elevatur. Tertium locum sibi vendicat raptus, quo anima ad imaginariam visionem subievatur, in qua etiam non defundit alii duo perfectionis gradus. Primus cum Propheta non solum elevatur ad videndum, sed etiam ad judicandum de rebus vitiis, mente vel divinitus adjuta, ut inquit Augustinus ubi supra, five aliquo inter ipsa vicia quid significant exponeat, ita in Apocalyp. Joannis exponebatur, & tunc, inquit idem Augustinus, magna revelatio est. Quare raptus quo anima elevatur ad majorem & nobiliorum revelationem nobilior judicatur illo, quo mens ad visionem tantum imaginariam præcisè excluditur.

Præterea nunc ecclasiū illam divinam, qua anima non tam ad cognitionem, quam ad fructum in illam qualiter fabrificari possit, ac laborante suscipit. Dominum nostrum Christum, fecit ratione speciebus inferius differemus. Existimo enim in hac via nullam visionem vive revelationem, quantumcumque sublimem posse comparari cum divina Ubione, ad quam anima elevata pia magnitudine amotis & jucundatis extra se ponitur.

Redeamus nunc ad alias divini raptus species. B. Virgo TERESIA Theologa mystica experitissima magistra, raptum divinum in alias duas species lib. vita sua cap. 20. & cap. 5. mansueta 6. cagnot S. M. stellæ anima pte diuina. Aliud quoddam raptus, inquit genit, quem ego spiritus volatum, & elationem voco, qui nec unus & idem cum si-

periore, (de quo cap. 4. ipsa egerat) quoad substantiam raptus, modus esse videtur, tamen magna inter extrinque dom habentur, sentitur intrinsecus esse differencia, subinde quippe valde subiectio, ac quasi momentio, tam præcepit ac celat in anima sentitur motus, ut spiritus magna cum velocitate extra se rapi videatur, quod sane in principio magni hominem timore replet, ut propterea ingenio dixerim animo opus habere eum, cui haec Deus gratias largitur & magna item fide ac fiducia, nec non singulari quadam resignatione, ut nimisrum Dominus cum anima agat, quodconque ei libetur. Non modica enim turbationis causa videatur, hominem plane sibi praesentem, & sensibus plene fruentem, videat animam sibi sustollit & rapi, (quoniam nonnullorum quoque corpora sublata fuisse legimus) ut nesciat, quo abripatur, quis vel quomodo eam rapiat, quippe sub initium hujus momentanei raptus, non utique a deo certo constat, illum à DEO caufari. Sed etne illa nobis ejus impediendi ratio priors nulla summa peius est, ei resistere & impedita velle (quod ipsa est quodam, quæ id experta est novi) quasi DEUS anima significare veller, ipsam hinc posse intelligere, cum roties tamque sincero affectu se ipsa in mens illius resignarit, seque totam eiadeo integrata voluntate obdurari, &c. Hæc illa.

Hic vero raptus, five spiritus volatus contingit præcedente quadam DEI notitia, quam intimè parti animæ DEUS infundit, qua anima ad superiorem sui partem raptur, ita ut è corpore exire videatur, & ita raptus alienationem quasi violentam celat, que importat.

Prosequitur ead. Seraphica Mater eodem cap. 5. hæc exponendo, & subiungit: Hic, inquit, instantaneus spiritus nostri captus talis conditionis esse soler, ut vere videatur anima à corpore exire, ex alia vero parte certum est animam à corpore non separari; faltem anima, quæ raptum patitur, eo tempore ignorat, an in corpore, an extra corpus sit, compos vero sibi facta, ei quidem videatur in alia regione omnino dissimilabili ab ea, in qua habitamus, extulisse; ubi ei lux quedam valde dissimilabili ab ea, quæ nos fruimur, ostenditur, quam si toto vita spatio eam, aliaque à se visa sua industra formare veller, esse impossibile, quia uno instanti, & tanta similitudine à DEO manifestatur, quæ etiam multis annis sua imaginatione ea fabricare veller, viam ex mille componeret. Hæc visione non efficiet, sed imaginaria, quia anima oculis multo melius, quam nos corporeis ea conspicit, & sine verborum strepitu edocetur de mulieris Volo dicere, quod cum illi aliqui Sancti ostenduntur, eos quasi cum ipsis esset conversata, omnino agnoscit. Sapientiam simili cum his, quæ in visione imaginaria vider, visioni intellectuallæ mirabilia cognoscit speciatim Angelorum multitudinem, DEUM ipsam coniunctus, & deum sine eo quod aliquid videat nouit admirabiliter, quam ego eis possum exprimere ea quæ diximus et representemus, & alia, quæ minime explicari possunt.

Capite quoque 20. sua vita de hoc eodem raptus agens, ita scribit; quando anima est in hoc raptu, non temperita ab DEO permittente, ista secreta ei manifestantur, ita enim abscipi est in delectatione, quia fructus, quod ei tam ingens bonum sufficiens videatur; aliquando vero DEUS vult, ut portentia anima solvantur, & celeriter magna dei percipient, itaque in raptu quando anima est

in sublimiore gradu ipsius raptus omnes potentie deperduntur, quia omnes unitate sunt ipsi Deo. Aista transformatio in Deum brevi datur tempore, & tunc potentiarum operationes non percipiuntur.

C A P V T XIV.

De alia nobilissima specie Raptus, qua Beatisimae Virgini contigit, dum in Passione Domini pre nimbis dolore ecstasim passa est.

Dupliciter animam violenter, & contra suam naturam rapi dupliciter. Primo, quantum ad modum hominis concuralem, de quo superiora plura diximus. Secundo, Quantum ad terminum raptus, puta quando raptor ad paenam secundum illud Psalmi 49. *Ne quando rapiat, & non quis eripiat.* Et quamvis Angelicus Doctor non explicet quomodo, & qualiter fiat iste raptus, pro pleniori ius explicatione adveniendum est, afflictionem sive paenam ex triplici capite posse provenire. Primo, ex pena orta ex dolore, vel tristitia corporis. Secundo, ex passione tristitiae, vel melancholia. Tertio, ex amore, dolore, aut compassione spirituali. Ex hac igitur triplice causa raptus, etiam cum alienatione a sensibus, potest originem ducere.

Primo ex vehementi corporis dolore, tum raptus causari possunt, quando doloris vehementia hominem ita a sensibus abstractit, ut nullis sensibus percipiatur, imo etiam omnes interiores potentias, imaginatio, intellectus, & voluntas omnino consopiantur, ut contingit in patientibus animi deliqui, aut paroxysmum, sive quando vero ex exercitiis sensus deperduntur manentibus integris interioribus animae operationibus, ut docet Augustinus lib. 12. super Genesim, exemplo cuiusdam pueri, qui cum dolorem aceritatem patet, ab omnibus sensibus abripiebatur, in quo quidem rapta aliquo ei divinitus revelabantur.

Potest etiam raptus ex ingenti tristitia passione orihi potest, non minus quam ex vehementia amoris, qui sua vi, & vehementia ecstasim sollet cauare. Demum ex cruciato, sive pena spirituali, quando illa est vehementer interclusa, pores ecstasim causares, nam sicut suavitatis, sive dulcedo, quando est maxima, nimam inebriare soleat, eamque omnino a sensibus alienare, cur pena eumdem effectum non poterit aquae praestare, quia cum ut saepè diximus, virtus animae sit finita, & limitata, dum interius vehementer applicatur circa aliquid objectum gaudii vel paenae, necessario abducit debet ab operationibus sensuum exteriorum.

Non dissimilem penam sive doloris ecstasim patiuntur purissima aliqua anima pre magnitudine spiritualis penae, ac afflictionum interiorum, a sensibus abducta, ut his omnino consopitis, dolorum acerbitatem, ac magnitudinem melius percipere possint. Sicut enim superiori raptu divino differentes, ex doctrina Patrum demonstravimus, a sensibus alienationem in raptu ideo contingere, ut mens aptior ac liberior fiat ad divinam, sive supernam contemplationem. Ita etiam philosophati oportet in raptu isto penalium, quando anima divinitus derelicta sensibus ad interiora convertitur, ut majori conatu & intentione causas pa-

narum sive afflictionum sibi a Deo illatarum considerius percipiat.

Quamvis graves Autores rennant similem penam sive afflictionis raptum in Deipara Virginie concedere, existimantes hos mentis excessus ex debilitate & infirmitate naturae procedere, ac proinde SS. Virginis Mariae, in omnibus quae ad naturam, & gratiam spectant, perfectissime esse ascribent. Mibi tamen semper placuit contraria sententia, pro qua primo suppono in Deipara Virginie divinos mentis excessus exitus, quamplurimos cum abstractione & alienatione a sensibus extenuit. Loquor nunc non tam de rapportu penalium, de quo inferius tractabimus, quam de aliis raptibus, & hanc lenitatem ex ea parte quae docet in Virginie sanctiss. fuisse raptus, tenet omnes illi Patres inferius addocendi, qui docent B. Virginem pre doloris acerbitate spasmum subsumisse. Spasmus vero alienatio onus a sensibus includit. Et quamvis hi Patres spasmum in Virginie Deipara constituentes decipiuntur, tamen experti se fatentur B. Virginem a sensibus extenuis fuisse alienaram, & pre dolorum magnitudine extra se raptam, & absorbitam; quod quidem verius esse existimo, non tamen eo sensu, quo ipso SS. Virginis ascribunt, nempe quod hoc fuerit factum per spasmus, aut animi deliquium: nostram vero assertiōnem in vero sensu expressè docut Joan. Gerson, Alphabeto 81. in illa verba: *Exaltavit spiritus meus in DEO salutari meo, litera S. MARIA, inquit, frequenter fuit nunc in spiritu, nunc supra spiritum, nunc sine spiritu, seu non habens spiritum.* Et primum B. Virgo fuit in spiritu, dum operationes spiritualium habitus in cognoscendo plurima, que conservabat de magnificentia a DEI, in suis operibus, ut de creaturarum origine, magnitudine, multitudine, plenitudine, pulchritudine, operatione & ordine.

Erat secundum super spiritum, vel in excessu spiritus, vel in ecstasi mentis respectu illorum, quarum non poterat ex sua virtute, vel intelligentia propriam cognitionem accipere, ut quid esset DEVS in se, & in sua magnificencia, quid Angelis per omnia, quid felicitas, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit.

Erat tertius super spiritum respectu illorum, quem nullum ex spiritu suo poterat rationem attinere. Et Regina Sabae respectu sapientie Salomonis. Hec alio modo dicitur desitio spiritus nigratus nomine in Psalmis, & in Canticis; sic enim cantit in prosa de Sanctis. Miratur, & desit in eum quem proficiunt. Hanc Christus non abat cum dicit: *Nisi quis abnegaret semetipsum, non potest meus esse discipulus.* Quia nisi quisque a semetipso deficiat (exponit Gregorius) ad illum qui supra ipsum est non appropinquat. Hunc Apostolus nominat captivationem intellectus in obsessum Christi. Sub hoc tropo ducentur monachos voluntate: nec habere velle, vel nolle. Vocatur aliquid stupor vel ecstasis consurgens ex admiratione vehementi rei, cuius causa penitus ignoratur secundum Damascenum. Erat quartus MARIA sub spiritu, dum anima sua, hoc est portionis inferioris operationis, bus intendebat.

Idem Gerson Tract. 3. in Magnificat Alphabeto 82. Ut. Quid Erat tunc, inquit, spiritus MARIAE licet in corpore, quasi nil de corpore portaret, hinc defecisse, hinc extra se suisse, &c.

Dices, raptus etiam si ad divina quis eleverit, videtur imperfectionem arguere. Primo, quia obviam provente solet ex admiratione; admiratio vero ex novitate rei contemplata. Secundo, Quia importat

ta natura debilitatem, & limitatam capacitatem, quam in Virgine non licet admittere, quia a se era et divinatum rerum contemplationi, arque assiduis ad divina elevationibus. Tertio, quia proprietas rationes in Christo Domino raptus a Theologis non admittitur.

Solutio. Ad has objectiones respondeo, raptus esse in duplice differentia. Alius est, quando ex elevatione ad divina quis a sensibus alienatur, non tam proprius magi studinem, aut excellentiam eorum, quae in raptu quis contemplatur, sed sepe id coniungit sole ex debilitate, modicaque capacitate, aut ex novitate, & admiratione eorum, quae inspi- ciuntur, & hoc raptuum genus etiam incipientibus contingere solet, ut lib. 2. de divina orat. cap. 10. latius docimus; hi enim veluti inexperti, & tebus divinis non assuefacti, facile earum novitate suspenduntur, sicut raptici vino non assuefacti citio inebriantur.

Aliud est raptus genus, quo mens humana ad altissimas divinarum rerum Theorias, divina inspiratione eam tangente elevatur, atque a sensibus extensis omnino abstractur. Ubi non tam ex debilitate naturae, quam ex magnitudine, & altitudine rerum, quae videntur extra seipsum quis ponitur atque a sensibus alienatur. Et hoc potius ex animi virtute & perfectione, quae ex naturae vel corporis imbecillitate provenit.

Hujusmodi autem raptus in Beatissima MARIA Virginie admittere nullam plane naturae imperfectionem demonstrat (loquitur de natura humana in ita terminos naturae) quae proprios habet terminos, & limites finitos, in qua virtus, & intentio animae finita quoque est, & limitata; quare cum haec videnter intenditur circa unum objectum, circa aliud remittitur, excepto Christo Domino, in quo animae potentia ita suas operationes exercebat, ut nulla esset redundantia in eius operationis in aliam, nec sepe ullo modo impediebat, quod quidem privilegium purae creaturae numquam fuit communicatum.

Confirmari potest hec sententia: Primo, quia beatissima Virgo in salutatione Angelica fuit quidem turbata, ut constat ex illis verbis Luce 1. cap. Turbata est in sermone eius, verum non ob dubitationem, quod illi verbi videatur demonstrare. Quomodo fieri studi? quae verba, ut inquit Augustinus, quem sequitur D. Thomas 3. parte quest. 30. art. 4. ad 2. magis sonant admirationem, quam incredulitatem, aut dubitationem, & rationem etiam hujus perturbationis adducit D. thomas & D. Ambrosto, ut supra art. 3. ad 3. ubi egregie confirmat nostram sententiam dicens: Ad tertium dicendum, quod sic uero Ambrosius lib. 1. in Lucam titulo de Angelii apparitione dicit: perturbamus, & a nostro alienamur affectu, quando perstringimur aliquis superioris potestatis occursum. Talis tamen perturbatione homini non tantum homini nocet, ut properet eam debeat Angelica apparitus pretermitti. Primo quidem quia ex hoc ipso quid homo supra se ipsum elevaretur (quod ad eum pertinet dignitatem) pars eius inferior debilitatur, ex quo provenit perturbatione prædicta; sicut etiam calore naturali ad interiora reducio exteriora tremunt. Neque enim lopus sine ecclasiis trahens in primum parentem, & eum alienum a sensibus efficiens, illius natura, quae a DEO in justitia originali omnino integra, & perfecta creata fuit, imperfectionem aliquam tedauebat; nec præterea in aliis sanctissimis Viris divinitas raptus, sive revelationes a DEO immissa, eò quod in ip-

sis turbarentur, aut a sensibus abdecerentur naturae imperfectioni ascribendum videretur, sed potius divinae virtuti, & potius ente attribuendum, quae talis & tanta solet esse, ut humanam naturam ad superna pietatem missis sensibus, seu potius consopitis tamque ruidoribus instrumentis rapiat. Et hoc quidem non est evincere aut debilitate naturae, sed eam traducere ad altiorem statum, & perfectiore operandi modum, cuiusmodi est posse intelligere sine obligatione deflexaque ad sensus exteriores.

Dices secundò, quia beatissima Virgo habuit Objectis scientiam per se insulam divinorum mysteriorum, qua quidem, secundum probabilitatem sententias, utebar sine ulla conversione ad phantasmata, neque a sensibus ex eterne abstractione, igitur superflua est ponere raptus cum alienatione a sensibus ad divinorum perceptionem.

Respond. duplicitem cognitionem rerum suam Solutio. per naturalis habuisse SS. Virginem. Alteram per modum habitus, qualis fuit cognitio scientiae per se insulæ; alteram per modum actus, quae reflectant ex divinis illustrationibus, sive revelationibus, quae fieri solent transeantur; quod si de hac cognitione loquarum, in primis probabilitate, ac pie credi potest SS. Virginem suisse raptam ad vindendum clavis, sicut breviter, divinam efficiem, sicut Paulus vidit in raptu. Ita docent communiter hujus temporis gravissimi Autho-

Probabile
est Dep.
Virg. ali-
quando
raptam
suisse ad
viden-
dam divi-
namef-
sentiam.

Præterea extra Verbum habuit B. Virgo in hac vita varias ac multiplices revelationes, ad quarum losceptionem interdum a sensibus rapiebatur. Ita docet D. Anselmus lib. de excellencia Virginis cap. 10. accepit SS. Virginem ea hora, qua filium concepit sive prædestinationis, & sicut omnes Angelorum Chorus gloriationis certam aque induxitatem revelationem. In quibus quidem revelationibus pro diversitate objectorum, vel rerum opportunitate B. Virgo varias accipiebat cognitionem species. Q. are non obstante habuit scientiae insulæ, merito poterat his & aliis illustrationibus per modum actus illuminati.

Affertio secunda, SS. Virgo nulla ratione spalatum ob dolorum magnitudinem, aut animi passus passa est. Hanc senentiam communiter tenent omnes fratres hujus aetatis Virg. gravissimi ac doctissimi sive eam ex professo docet Cajetanus in opusculo speciali de spalmo Virginis, pro cuius explicatione sciendum est, spalatum esse propriæ contractionem, distinctionem seu convulsionem nervorum, ex doloris magnitudine, ut docet Avicenna, causatum, sed alienum a ratione videatur hujusmodi morbum in DELpara Virginie admittere; contradicit enim littera Evangelica Ioan. 19. ubi dicuntur: Stabat iuxta a Crucem IESV mater eius, quod si spalatum sustinuerat, quomodo stabar? aut quomodo sanata est ab illo morbo, aut quomodo liberari potuit a spalmo, præterim non subtrahita, sed potius crecente causa spalmi, id est, dolore concepto ex gravissimis innumerisque tormentis Christi Crucifixi.

Quod si per spalum Virginis intelligas synopen, id est, defectionem animi, sive deliquium mentis, provenientem ex nimia tristitia, & a Gracis dicitur aterbosis, et que teste Galeno, præcepit virium lapili, in quo affectu concidunt, & prosteingunt viri, languecent sensus, deficient arteriarum pulsus, & iudores concitantur; haec inquam perfectioni, & plenitudini gratie, quae erat

in MARIA convenire non poterat, nam similis dolor hominem ponit extra se, & exercitum rationis adimit, quia intercipiuntur sensus.

*Triplex
psalmi
genus.*

Non defunt Auctores, inter quos eruditus Malonius de Christi Domini stigmatibus cap. 12. quem securus est Scholastes super Revelationes S. Brigittæ per docte distinguit triplex psalmi genus. Primus est psalmus propriè dictus, cùm ex vehemenzia & acerbitate doloris, nervi contrahuntur, convelluntur, & rigescunt, ut non solum cruciatum acerbissimum inferant, qui etiam hominem à ratione & sensuum usu abducent, ipsumque exanimem reddit, post longam vero moram, e si rationis sensuumque usum homo recuperet, longo tamen postea morbo detinetur.

Secundus psalmus dicitur, cùm etiam absque nervorum contractione vel convulsione, dolor tamen ita augetur, ut cruciatus acerbitas deliquum animi, vel syncopen inducat, adeo, ut homo concepcionis mortis pallore à sensibus ita abducatur, ut frigido sudore madefiat, & non solum non sensibus, sed nec ratione quidem uti possit. Tale deliquum animi sèpè cruciatus, quibus iudices ad veritatem eruendam fontes vexant, inferre solent.

Tertius psalmus vulgari omnium locutione valde acutus est, & intensus, qui etiò nervos non contorquens, neque convallat, neque etiam sensum, & multo minus rationis usum intercipiat, ita tamen dñe, ac crudeliter hominem vexat, ut vires corporis quodammodo marcescant, & virium debilitas subsequatur, & tentare se vix homo possit, in terramque interdum labatur. Sic dixit Daniel: *Emarcui, nec habui quidquam virium, in hoc sensu, inquit hic Author, recte admitti potest psalmus in B. Virginie, & quod ex vi illius in terram ceciderit, & in hoc etiam sensu, illum credibilem judicat, liceat eum non sequatur Cajeranus opusculo de psalmo B. Virginie, nam postquam dixerat: Dicitur igitur vulgo psalmus aliquis cecidisse, cùm pra doloris magnitudine syncopen, seu effusione patiens cadi, occurrit enim tunc ad sustinendum, & aqua in vultum apergitur.* Continuò subjungit haec verba: *& juxta hunc sensum, crediderim ego dici B. MARIAE psalmum; hujusmodi autem doloris modum in B. Virginie fuisse ex magnitudine sua tristitia credi potest.*

Hæc sententia non caret sui probabilitate, ut Cajeranus insinuare videtur, & forsan hoc voluntur significare D. Bernardus opusculo de lamentatione B. Virginie. S. Bonavent. lib. meditatione vita Christi cap. 77. 79. & 80. Anselmus dialogo de Passione Domini. Laurent. Justinian. lib. de triumphali agone cap. 21. Dionyfius Cartulus in cap. 19. Ioannus, qui expensis verbis dicunt B. Virginem cecidisse velut semimortuam aut insensibilem.

Deinde ratione etiam probatur, quia hujusmodi genus psalmi dolorum B. MARIAE acerbitatatem exprimit, & ejus excellentiam, & dignitatem derogat, cùm non admittat alienationem mentis, nec sensuum, nec contractionem nervorum aut distensionem, sed solum dolorem adeo acerbè vexantem, ut corporis vires debiliter, & in terram collabi faciat; sicut & Christus Dominus collapsus dicitur bajulans crucem, tum ex nimio pondere illius, tum ex nimia debilitate, quam ex copio sanguinis effusione, tam in horro, quam dum flagellatur, facta.

Hæc tamen sententia commutenit rejicitur, neque enim in Virgine Mater ullus admittendus

*Nullum
psalmi*

est spasmus, non ille, qui alienat quem mentis, & sensuum adserit, neque is, qui illam debilitatem in Virgine corpore causat, ut collabi eam compelleret, etiam Mater salvo oculo tationis, & sensuum, ita docent gravissimi materiai mi Theologi Cajeranus. Tomo 2. opusculorum, quest. ultima. Bartholo. de Medina 3. parte, quest. 27. art. 4. & omnes Commentatores D. Thomæ in eo loco. Toletus in cap. 19. Ioannis, & ibi omnes feci hujus temporis Expositores.

Primo, quia non fuit in B. Virginie haec nervorum vel membrorum contractio, aut alia causa, qua eam collabi in terram impelleret, cum operi Joannes dicit: *Stabat autem juxta Crucem IESV Mater eius.*

Secundò, quia spasmus ille ploratum ejus dignitati detrahit; nam tollit ab ipsa haec circulum constantia gradum, quem maximè in ea tres commendant, & præcipue sanctus Antonius 4. parte summittat, § cap. 41. § 1. qui dicit, quod B. Virgo stabat ante Crucem verecunda, modesta, lacrymis plena, doloribus immota, tamen divina voluntati conformis, quod si oportuerisset ad implendam voluntatem DEI, ipsa filium in Cruce posuisset, atque obtulisset, nec enim minoris fuit obedientia, quam Abraham, Collapsa autem in terram manifestum est, quod id non potuisset præstare. Tertiò, quia B. Virgo commendatur non semel ab adeo egregia complexione, & corporis temperie, ut numquam in robum ullum inciderit. Quartiò, quia si aliquando B. Virgo præ doloris magnitudine in terram corruiisset, maximè id fuisse Christo in Cruci vivo pendente, inter acerbissimos dolores ac cruciatum, sed tunc Joanne testante, stabat juxta Crucem, stet autem ibi, non denotata permanens solum, sed speciale corporis positionem & modum situs, hoc est, quod non sedebat, aut jacebat, sed suis pedibus innitiens firmam & stabili consistebat. Nulla ergo ratione dici debet præ magnitudine doloris juxta Crucem vel alibi SS. Virginem in terram corruiisse.

Assertio tertia. Beatisima Virgo præ magnitudine etaque acerbitate dolorum, quos ex passione Christi Domini stans juxta Crucem concepit, a multis sensibus abducta incidit in mentis excessum, sive exultaciam. Hanc sententiam aperte alteranter docet Salmeron. Tomo 3. Tract. 43. ubi agens de Crucifixione, quo Christus Crucem bajulans Mattheus occurrit, contra eos, qui afflerebant Virginem, tunc psalmus mortuam fuisse; ipse affirmat, & occulsi Virginem fortassis raptam fuisse à DEO, & in ecclasiā elevatam, in qua de mortis ipsius Christi orationis, & fructu ejus, ac de causis, nempe de peccatis hominum eruditā fuit, & inde maximis doloribus cor ejus fuisse affectum, in commemoratione Filii & omnium nostrorum.

Antequam assertiōnēm hanc comprobemus, aliquae sunt præmittenda. Primum, aliquando DEO purissimis animabus spirituales penas, & cruciatus divinitus immittit, quæ quidem penas eas summoperè purificant, ac perficiunt. De hoc penarum spirituallium genere egregie dicitur B. Mater Tereſia à IESV, quæ post magnam harum penarum experientiam, de earum excellentia, & nobilitate, mansio 6. cap. 2. & vita sua cap. 20. metit, ita scribi: *Hæc pona verè est efficiens divinitatē ipsius, & est veluti sagitta ignea, quæ animam phœnix transfigit; & ut exultimo, dolor ab ea cauifatus habet non sentitur in illa parte animæ, ubi alia penit. sed in profundiori anima, ubi fulgor istud citio lib. 10. p. 1.*

Cap. 6. pertransiens quidquid in nobis terrenum reperit, cap. 2. & in palverem convertit, & tempore quo hac possumus ibi perdura nullius rei possumus habere memorem. etiam, quia in illo puncto ita anima potentias ligat, ut nullo modo libera remaneant, nisi transfixa. P. tum, ut a percipiatur, que hunc angorem augere possunt; siveque remanet qualis esset in raptu ab Crucifixio, strata a sensibus, & potenter quoad omnia, que z. Noct. ad hanc leniendam pueram possent esse propriebus. Quare intellectus vigilat, ac non sus perficilib. z. cia penetrat causam doloris justam, quam habet cap. 12. sentiendi DEI absentiam, ac foler tunc divina & Cant. Majestas tam singulari vivacitate noritatem sui, a 3. Nam, nam præbere, ut aucta pena cogatur, eriamus amor. § 1. nolit, magnos clamores edere, quantutvis haec & seqq. anima magna potest tolerari; ego aliquando & Joseph, vidi in hoc statu personam quamdam constitutam, que vere vitam exhalar videbatur, & Maria hoc mihi non videbatur mirum, quia haec pena Tom. 1. exponit habentem eam magno mortis periculo, Ascens. & quamvis parum dure, tamen relinquit corpus anima ad propositum contrahit ac divulsum, & pulsi ita a Deum perierit, ac si esset proximus morti.

lib. 3. cap. Et infra pauca interposita prosequitur: Jure anima videatur esse inter celum & terram, & nulam gressus a ecclio consolacionem habet, neque est terra veniam in omninem admittit. Quare manet quasi crucifixa paradisi lib. in celum & terram omnino delorsa; a nostra parte harum consolationem aliam recipi. cap. 28 piens, quia ea, quae de celo descendit, est, ut iam dixi, quodam DEI notitia admirabilis, supra omnem id, quod desiderare possumus. Hoc inquam magis animam cruciat, quia omnino augeri desiderium morienti, & esse cum Christo, itaque in eo videri haec in genere pena aliquando abstrahit animam a leonibus, quamvis parum dure. Demum sunt quasi mortis transitus & angustiae.

Deinde inferiu subiungit: Hec pena animam mortis periculo vere exponit, quod ego experientia compicio, quia cum aliquando gravissimis mortis oppressa mortis periculum subierit, non dobito quin istud periculum non fuerit aliis dissimile. Hujus vero pene dignitatem & excellentiam, Cap. 20. sua vita. His verbis confirmat; qui hanc penam sentire solent, tam eam extimant, ut nulla ratione hunc favorem divinum pro quacunque alia gratia, etiam a DEO infusa, commutarent, quare cum in principio predictam penam sentiens timore corporis, Dominus statim ab hoc timore me liberavit accelerans istam penam, dicens: Ne timeas, quia inter alias gratias tibi a me colatas, hac est penequa, quare eam magni magisque debes estimare. Hoc B. Mater Teresa.

Ex hac doctrina tria nostro proposito conducta colligo. Primum hujusmodi penam, five afflictionem esse maximam ac nobilissimam gratiam a DEO purissimis mentibus concessim. Secundum vi huius penam, & afflictionis animam divinam a sensibus abstrahi. Tertium, hujus penea acerbitudinem aliquando adeo exercere, ut evidenter mortis periculum eam iuveniens exponaatur.

Duximus secundum, Virginem sanctissimam assertum: plane in passione ac morte Christi Domini dolores sustinuit; quod ipsis predictum fuerat a Simeone illis verbis: Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luce 2. Duximus quippe gladio SS. Virginis anima ex tempore transfixa fuit, Primo amoris gladio anima ejus inimicis sa-

cata; nam cum ard. nullum est Filium suum diligenter, non poterit non eodem gladio, quo ipse transfixus fuit, illa quoque transfigi: amor enim aliquando gladio comparatur, atque anteque animam vulnera dicuntur: juxta illud: Vulnera sic cor meum soror mea. Canic. 4. c. Cum enim CHRISTUS, & MARIA unum essent per dilectionem, quia anima potius est ubi amat, quam ubi animat, omnes angustias ac dolores Christum afflentes, maris etiam viscera seriebant.

Secundus gladius, ut communiter Patrum sententia tenet, fuit dolor & afflictio, quae animam Virginis mirum in modum conficiebat; ac de hoc doloris gladio locorum fuisse Simeonem, D. August. ut nunc alios praetermissam Patres, Epist. 19. ad Paulum testatur: Tibulationem igitur, inquit, gladii nomine significatam esse creditibile est, quo in materna anima vulnerata est. Canis nomine gladii existimat Simeonem comprehendisse omnes angustias, & dolores, quos Dei patris Virgo unquam percolit, scilicet omnes labores & afflictiones a Virginis patre, usque ad Passionem ac mortem Christi toleratas, &c. quae quamvis vera sint, illum tamen dolorem & passionem, quam juxta Crucem B. Virgo perculit, omnium fuisse supremam, ac propriae nomine gladii animam Virginis transfigentis aperte in eligi, docet D. Anselmus in loco mox citando inquit: Vere perit inservit animam tuam gladium doloris, qui tibi amarior fuit omnibus doloribus cuiusvis passionis corpore; quidquid enim crudelitas inflictum est corporibus Martyrum, levi sit aut parvus nihil comparatione tue passionis, quae nimur sua innumeritate transfigit cuncta penetratio tua, tuncque benignissimi cordis intima Haec illa.

Hocan em gladio ita cor Virgini fuit transfixum, ut nisi peculari DEI amato fuisse sufficiat, omnino ex incaute, ut expet. lib. de excellentia B. Virginis cap. 3. de compass B. Maria pro Filio crucifixo, his verbis citando idem D. Anselmo: Non crediderim (aut) te potuisse ullo pacto stimulos tantum cruciatus, quin ritam amitteres, sustinere, nisi ipse spiritus vita spiritus dulcissima Fili tui, pro quo moriente tam opere torqueretur, te confortaret, te consolaretur, tam tuus doceret, non ege matrem tam absumentem, sed magis irumpit in anima et subsciemem, quod in ipso fieri coram moribundo videbas. Hactenus Anselmus. Denique ut omnia uno absolvam verbo, non enim nos est morienti nunc innumerorum SS. Virginis acerbissimisque cruciatus, ac eorum causa receperit, licet Christus Dominus a Patre in Cucce fuit ita derelictus, ut nullum solatum ejus dolorem minvens ei imperierit; sic & Virgo Mater tunc a DEO ita derelicta fuit, utque omni consolatione imminentem mortorem ejus temperante penitus fuit destituta, adeo ut neque a celo, neque a terra ullam haberet consolacionem.

His premissis assertio nostra probari poterit, ista ecclasi, quam in beata Virgine constitutissim, nullam omnino imperfectionem in ea admittit. Primo, quia quamvis ex vice a sensibus exteris facta abstrahatur, interior animi dolorum augeatur penitus, quod diminuerat, nec rationis ulla absorberat, aut ullo modo extenuabatur. Deinde, quia sine ulla natura indigita est, aut imperfectione B. Virgo aliquando ad divinas theorias

cum

cum sensuum alienatione rapiebatur, et superius probavimus; quod si aliquando ex magnitudine & abundantia spiritualium delectationum a sensibus eripi potuit, cur non tantarum penitentiarum magnitudine & acerbitate, quam in anima patiebatur, non poterat etiam extra se fieri, maximè quia ex hac ecstasi de quo loquimur, non fuerit subiectus aliquis B. Virginis in terram collapsus, aut aliqua alia naturæ imperfectio, quare simul cum ecstasi his angustiis circumdata constans, & firma stabat juxta Crucem.

Secundò, quia hæc ratione omnem spasmum modum à DEO parte Virginem excludimus, ac modum eius penitentiarum valde convenientem prescribimus.

Tertiò, quia Virginis cruciatus hoc modo explicatus est valde conformis his, quæ B. Virgo Teresia, à DEO divinitus edocita post affidam harum penitentiarum experientiam scripti loco supra citato; nempe quod iste penitentia enumeratur inter singularissimas DEI gratas. Deinde quod ecstasim causare soleant. Demum quod eas patientes mortis periculum libeant, quæ omnia Virginis in hoc acerbitimo angore constitutæ convenienter; nam illa penitentia quæ afficiebatur, erat quidem nobilissima, utpote pro tali ac tanta causa perpetua, quæ à DEO singulariter SS. Virginis illata, ut ingenii merito in hac vita ornaretur, ac demum ranta fuit penitentiarum & cruciatuum vis, ut doloris gladius non solum animam pertransiret, verum etiam eam nisi divinitus conservata fuisset ac confortata penitus à corpore separasset, ut optimè Divus Anselmus loco superiori adducto afferavit.

Quartiò, quia tantorum Patrum Auctoritas nulla ratione videtur contempnenda, sed potius pie, ac Catholicè veneranda a que interpretanda. In primis D. Bernard, opus. de lamentatione Virginis sic loquitur: *Juxta Crucem Christi stabat emortua mater, quæ ipsum ex spiritu sancto concepit. Vox illi non erat, quia dolore attrita jacens palebat, quæ mortua vivens, vivebat moriens, moriebatur vivens, nec mori poterat quia vivens mortua erat.* D. Anselmus Dialogo de Passione Domini in persona Virginis sic loquitur: *Cum venuissent ad locum Calvarie ignorantesimum, ubi canes & alia morticina projiciebantur, mudaverunt IESVM unicum filium meum totaliter vestibus suis, & ego examinatus fui.* D. Bonavent. lib. Meditationum cap. 79. his similia profert: *Credo quod propter angustiarum multitudinem absorpta erat, & quasi insensibilis, vel*

semimortua facta est, nunc quidem multò magis quam cùm obviavit ei Crucem portanti. Et cap. 80. *Tunc mater semimortua cecidit inter brachia Magdalena.*

Quorum quidem verba in bonum, & prius sensum recte possunt interpreari. In primis S. Bernardus inquit: *Vox illi non erat, quia dolore attrita jacens palebat quasi mortua vivens, &c. quia omnia et statim pacem ibus convenire videntur, voce carent, pallent, & quasi mortui vivunt, quia contemptis sensibus licet interior vivant, mortis imaginem ex iis r. ferunt; verba vero illa Anselmi: Exanimis facta fuit, ad D. Bonavent. Absorpta erat, & quasi insensibilis, vel semimortua facta est, ut aliud indicare videntur, quād ecstasis & rapsum, qui animam absorpsam, exanimem, & quasi insensibilem quod ex eterno sensus reddunt; atque idem significare videntur illa verba semimortua, quia ecstasis, ut Bernardus doce, morti est, quæ vitam non aferit, sed communiat in melius.*

Quod autem partes significare videntur B. Virginem præ nimio dolore in terram corruisse, probabilitate non caret; nam cùm hæc pena corporis artus quasi constringat, divellat, ac vices debilitet, non mirum si illa affectus, quantunque alias fortis collabatur. Hic vero collapsus non ab infirmitate, vel ab ista divisione, ac pulsuum alteratione transeuntem ex acerbitate penitentia causata provenire video, sicut etiam à divino rapto similes, aut quasi similes effectus causati in corpore solent, ut inferius d' spartitione sequenti dicimus.

Ex his denique inferius nulla enus esse à veritate alienum, quod in depingenda SS. Virginis imagine pictores consueverunt, dum eam pallido vultu, à sensibus quasi abstractam, depingunt, hoc enim non est Virginem spasmam, ut vocant, sed in ecstasim elevatum depingere.

Ex quo etiam colligo templum illud, quod Hierosolymis, u. Cajetanus referit, Virginis psalmo dicatum era, scilicet originem habuisse, non à Virginis psalmo, sed postus ab ecstasi, vultu tamen ignoramus nomen psalmi cuiuscumque attributum.